Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
TAMARA ĆAPETA
της 17ης Μαρτίου 2022[1]

Υπόθεση C-159/20

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
κατά

Βασιλείου της Δανίας

«Παράβαση κράτους μέλους – Προστασία των ονομασιών προέλευσης και των γεωγραφικών ενδείξεων των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων – Κανονισμός (ΕΕ) 1151/2012 – Άρθρα 1, παράγραφος 1, 4 και 13 – Χρήση της προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ) "φέτα" για τυρί που παράγεται στη Δανία αλλά προορίζεται για εξαγωγή προς τρίτες χώρες – Άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ – Αρχή της καλόπιστης συνεργασίας»

I. Εισαγωγή

1. Ο λόγος, και πάλι, για τη φέτα. Αυτή θα μπορούσε να είναι η εισαγωγή σε μια παρουσίαση της υπό κρίση υποθέσεως σε σπουδαστές του δικαίου της Ένωσης, δεδομένου ότι πρόκειται για την τέταρτη τουλάχιστον πράξη του δράματος στη λεγόμενη εποποιία της φέτας[2].

2. Εν προκειμένω, με προσφυγή που άσκησε δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι το Βασίλειο της Δανίας παρέβη τις υποχρεώσεις τις οποίες υπέχει από το άρθρο 13 του κανονισμού 1151/2012[3], στον βαθμό που δεν έλαβε τα αναγκαία μέτρα ώστε να προληφθεί ή να παύσει η χρήση της ονομασίας «φέτα» για τυρί το οποίο παράγεται στη Δανία και προορίζεται για εξαγωγή προς τρίτες χώρες. Η Επιτροπή ισχυρίζεται επίσης ότι το Βασίλειο της Δανίας παρέβη την υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας την οποία υπέχει από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, είτε αυτοτελώς είτε σε συνδυασμό με το άρθρο 1, παράγραφος 1, και με το άρθρο 4 του κανονισμού 1151/2012.

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 Πρβλ. O'Connor, B., και Kireeva, I., «What's in a name? The "feta" cheese saga», *International Trade Law & Regulation*, τόμος 9, 2003, σ. 110.

3 Κανονισμός (ΕΕ) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2012, για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων (ΕΕ 2012, L 343, σ. 1). Ο κανονισμός αυτός τροποποιήθηκε πρόσφατα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/2117 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2021, σχετικά με την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων, (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων, (ΕΕ) αριθ. 251/2014 για τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων και (ΕΕ) αριθ. 228/2013 για τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στις εξόχως απόκεντρες περιοχές της Ένωσης (ΕΕ 2021, L 435, σ. 262).

3. Η φέτα είναι είδος τυριού που παράγεται παραδοσιακά σε περιοχές της Ελλάδας από γάλα πρόβειο ή αιγοπρόβειο. Για όσους ενδιαφέρονται να μάθουν περισσότερα σχετικά με τη φέτα, παραπέμπω στην επικολυρική περιγραφή του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo Colomer, στην οποία δεν έχω κάτι να προσθέσω [4]. Ένα στοιχείο σημαντικό για την υπό κρίση υπόθεση είναι ότι, από το 2002 και εφεξής, η ονομασία «φέτα» έχει καταχωρισθεί ως προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (στο εξής: ΠΟΠ) κατά το δίκαιο της Ένωσης [5].

4. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει προστατευτικές ρυθμίσεις για γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα ορισμένης γεωγραφικής προέλευσης [6], καθώς επίσης και για οίνους [7], αλκοολούχα ποτά [8] και αρωματισμένα αμπελοοινικά προϊόντα [9]. Η προστασία των γεωργικών προϊόντων, των τροφίμων και των οίνων βασίζεται στις έννοιες της ΠΟΠ και της προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης (στο εξής: ΠΓΕ), ενώ για τα αλκοολούχα ποτά και τα αρωματισμένα αμπελοοινικά προϊόντα χρησιμοποιείται η έννοια της γεωγραφικής ένδειξης (στο εξής: ΓΕ). Η έννοια της ΠΟΠ υποδηλώνει τον ειδικό δεσμό μεταξύ των ποιοτικών χαρακτηριστικών του προϊόντος και μιας συγκεκριμένης γεωγραφικής περιοχής, δεσμό που είναι ισχυρότερος από εκείνον της ΠΓΕ, διότι όλα τα στάδια της παραγωγής και τα συστατικά του προϊόντος σχετίζονται άμεσα με την οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή [10]. Πέραν της ΠΟΠ «φέτα» στην Ελλάδα, άλλα παραδείγματα ΠΟΠ αποτελούν, εντελώς ενδεικτικά, οι ονομασίες «Parmigiano Reggiano» στην Ιταλία, «Champagne» στη Γαλλία και «Paški sir» στην Κροατία.

5. Πριν καταχωριστεί η ονομασία «φέτα» ως ΠΟΠ, είχε προηγηθεί μια σειρά υποθέσεων στις οποίες ορισμένα κράτη μέλη αντιτάχθηκαν στην καταχώριση αυτή. Ωστόσο, η εποποιία της φέτας είχε ξεκινήσει ακόμη νωρίτερα. Η πρώτη σχετική υπόθεση αφορούσε διαδικασία προδικαστικής παραπομπής, στην οποία είχε τεθεί το ζήτημα αν ήταν συμβατές με τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων οι ελληνικές κανονιστικές ρυθμίσεις που απαγόρευαν την εμπορία στην Ελλάδα τυριών προελεύσεως Δανίας τα οποία έφεραν την ονομασία «φέτα». Η εν λόγω αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αποσύρθηκε όμως προτού αποφανθεί το Δικαστήριο [11]. Η δεύτερη υπόθεση αφορούσε προσφυγές τις οποίες άσκησαν το Βασίλειο της Δανίας, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και η Γαλλική Δημοκρατία με αίτημα την ακύρωση του κανονισμού της Επιτροπής

[4] Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo Colomer στην υπόθεση Canadane Cheese Trading και Kouri (C-317/95, EU:C:1997:311, σημεία 9 έως 19).

[5] Βλ. κανονισμό (ΕΚ) 1829/2002 της Επιτροπής, της 14ης Οκτωβρίου 2002, για την τροποποίηση του παραρτήματος του κανονισμού (ΕΚ) 1107/96 της Επιτροπής όσον αφορά την ονομασία «φέτα» (ΕΕ 2002, L 277, σ. 10).

[6] Βλ. υποσημείωση 3 των παρουσών προτάσεων.

[7] Βλ. κανονισμό (ΕΕ) 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ 2013, L 347, σ. 671). Ο κανονισμός αυτός τροποποιήθηκε πρόσφατα με τον κανονισμό 2021/2117.

[8] Βλ. κανονισμό (ΕΕ) 2019/787 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Απριλίου 2019, για τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση και την επισήμανση των αλκοολούχων ποτών, τη χρήση των ονομασιών των αλκοολούχων ποτών στην παρουσίαση και επισήμανση άλλων τροφίμων, την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων για τα αλκοολούχα ποτά, τη χρήση της αιθυλικής αλκοόλης και των προϊόντων απόσταξης γεωργικής προέλευσης σε ποτά με αλκοόλη, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 110/2008 (ΕΕ 2019, L 130, σ. 1).

[9] Βλ. κανονισμό (ΕΕ) 251/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, για τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1601/91 του Συμβουλίου (ΕΕ 2014, L 84, σ. 14). Ο κανονισμός αυτός τροποποιήθηκε πρόσφατα με τον κανονισμό 2021/2117. Βλ., περαιτέρω, υποσημείωση 28 των παρουσών προτάσεων.

[10] Βλ. κανονισμό 1151/2012, άρθρο 5, παράγραφοι 1 και 2. Για τους οίνους, βλ. κανονισμό 1308/2013, άρθρο 93, παράγραφος 1, στοιχεία α′ και β′.

[11] Βλ. διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 8ης Αυγούστου 1997, Canadane Cheese Trading και Kouri (C-317/95, EU:C:1997:393). Βλ., όμως, προτάσεις του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo Colomer στην υπόθεση Canadane Cheese Trading και Kouri (C-317/95, EU:C:1997:311).

δυνάμει του οποίου θα καταχωριζόταν η ονομασία «φέτα» ως ΠΟΠ το 1996[12]. Με την απόφασή του[13], το Δικαστήριο έκανε δεκτές τις προσφυγές και ακύρωσε τον κανονισμό εκείνο, κρίνοντας ότι η Επιτροπή δεν είχε συνεκτιμήσει όλους τους παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν αξιολογείται κατά πόσον μια ονομασία έχει καταστεί γενική[14]. Στην τρίτη σχετική υπόθεση εντούτοις, το Δικαστήριο απέρριψε τις προσφυγές που άσκησαν το Βασίλειο της Δανίας και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας με αίτημα την ακύρωση του κανονισμού 1829/2002, διά του οποίου η Επιτροπή καταχώρισε την ονομασία «φέτα» ως ΠΟΠ[15] έχοντας αποφασίσει, κατόπιν περαιτέρω εξέτασης του ζητήματος, ότι έπρεπε εν τέλει να τύχει της σχετικής προστασίας.

6. Βάσει των διατάξεων του κανονισμού 1151/2012, η καταχώριση της ονομασίας «φέτα» ως ΠΟΠ συνεπάγεται ότι η ονομασία αυτή μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο για τυρί που παράγεται στην οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή της Ελλάδας και πληροί τις προδιαγραφές του προϊόντος κατά τον κανονισμό 1829/2002.

7. Το άρθρο 13, παράγραφος 3, του κανονισμού 1151/2012 επιβάλλει στα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να προλαμβάνεται ή να παύει η αθέμιτη χρήση καταχωρισμένων ΠΟΠ στο έδαφός τους. Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από την Ελληνική Δημοκρατία και την Κυπριακή Δημοκρατία, ισχυρίζεται ότι το Βασίλειο της Δανίας παρέβη την υποχρέωση αυτή, παραλείποντας να λάβει τέτοια μέτρα ώστε να προληφθεί ή να παύσει η χρήση της ονομασίας «φέτα» για τυρί που παράγεται στη Δανία και προορίζεται για εξαγωγή προς τρίτες χώρες.

8. Το Βασίλειο της Δανίας παραδέχεται ότι δεν λαμβάνει μέτρα προκειμένου να προλαμβάνεται ή να παύει η χρήση της ονομασίας «φέτα» από εγχώριους παραγωγούς, στις περιπτώσεις που τα προϊόντα τους προορίζονται για εξαγωγή προς τρίτες χώρες. Θεωρεί ότι ο κανονισμός 1151/2012 έχει εφαρμογή μόνο στα προϊόντα που πωλούνται εντός της Ένωσης και δεν καταλαμβάνει τις εξαγωγές προς τρίτες χώρες. Κατά την άποψη του Βασιλείου της Δανίας επομένως, η χρήση της ονομασίας «φέτα» για τυρί που παράγεται στη Δανία αλλά προορίζεται αποκλειστικά για εξαγωγή σε αγορές τρίτων χωρών, όπου η ονομασία «φέτα» δεν προστατεύεται βάσει διεθνούς συμφωνίας, δεν συνιστά παράβαση του κανονισμού 1151/2012. Συνεπώς, η παράλειψη να ληφθούν μέτρα για την πρόληψη ή την παύση της χρήσης της ονομασίας «φέτα» για το εξαγόμενο τυρί δεν συνιστά παράβαση υποχρέωσης την οποία υπέχει από το άρθρο 13, παράγραφος 3, του κανονισμού 1151/2012, διότι ακριβώς από την εν λόγω διάταξη δεν απορρέει τέτοια υποχρέωση.

9. Επί της ουσίας, το βασικό ζήτημα για το οποίο ερίζουν οι μετέχοντες στη διαδικασία είναι αν οι σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης απαγορεύουν τη χρήση της ονομασίας «φέτα» για εξαγόμενα σε τρίτες χώρες προϊόντα, κατά την παραγωγή των οποίων δεν πληρούνται οι προδιαγραφές που προβλέπονται για τη φέτα ως καταχωρισμένη ΠΟΠ.

[12] Κανονισμός (ΕΚ) 1107/96 της Επιτροπής, της 12ης Ιουνίου 1996, σχετικά με την καταχώρηση των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2081/92 (ΕΕ 1996, L 148, σ. 1), διά του οποίου καταχωρίσθηκε η ονομασία «φέτα» ως ΠΟΠ.

[13] Απόφαση της 16ης Μαρτίου 1999, Δανία κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-289/96, C-293/96 και C-299/96, EU:C:1999:141).

[14] Βλ. απόφαση της 16ης Μαρτίου 1999, Δανία κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-289/96, C-293/96 και C-299/96, EU:C:1999:141, σκέψεις 81 έως 103).

[15] Βλ. απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2005, Γερμανία και Δανία κατά Επιτροπής (C-465/02 και C-466/02, EU:C:2005:636).

10. Θα πρέπει να καταστεί εξαρχής σαφές ότι η ένδικη διαφορά δεν αφορά τις αρμοδιότητες της Ένωσης. Το Βασίλειο της Δανίας δεν ισχυρίζεται ότι η Ένωση είναι αναρμόδια να νομοθετήσει προς απαγόρευση της χρήσης της ονομασίας «φέτα» για εξαγόμενα προϊόντα. Υποστηρίζει μόνον ότι, με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, ο νομοθέτης της Ένωσης έχει επιλέξει να μην απαγορεύσει τη χρήση αυτή.

11. Κατά συνέπεια, στην υπό κρίση υπόθεση το Δικαστήριο καλείται να ερμηνεύσει το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1151/2012. Αναγκαία προϋπόθεση για την ερμηνεία αυτή είναι να γίνουν αντιληπτοί οι λόγοι και οι σκοποί για τους οποίους κρίθηκε επιβεβλημένη από τον νομοθέτη η προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων, και ειδικότερα των ΠΟΠ. Η υπόθεση εγείρει επίσης ορισμένα σημαντικά ζητήματα σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, σε υποθέσεις που αφορούν προσφυγές λόγω παραβάσεως κρατών μελών.

II. Το νομικό πλαίσιο

12. Για να μπορέσει να αποφανθεί εν προκειμένω, το Δικαστήριο καλείται να ερμηνεύσει τον κανονισμό 1151/2012. Το άρθρο 1, το οποίο επιγράφεται «Στόχοι» και περιλαμβάνεται στον τίτλο Ι («Γενικές διατάξεις») του κανονισμού αυτού, ορίζει τα εξής:

«1. Στόχος του παρόντος κανονισμού είναι να βοηθηθούν οι παραγωγοί γεωργικών προϊόντων και τροφίμων να γνωστοποιούν τα χαρακτηριστικά προϊόντος και τα στοιχεία της γεωργικής παραγωγής των εν λόγω προϊόντων και τροφίμων σε αγοραστές και καταναλωτές, εξασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο:

α) τον ισότιμο ανταγωνισμό για τους γεωργούς και τους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων και τροφίμων τα οποία διαθέτουν χαρακτηριστικά και στοιχεία τα οποία προσδίδουν αξία·

β) τη διάθεση αξιόπιστων πληροφοριών στους καταναλωτές σχετικά με τα εν λόγω προϊόντα·

γ) τον σεβασμό των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας· και

δ) τη συνοχή της εσωτερικής αγοράς.

Τα μέτρα που θεσπίζονται στον παρόντα κανονισμό έχουν στόχο να στηρίζουν τις γεωργικές και μεταποιητικές δραστηριότητες και τα συστήματα γεωργίας που συνδέονται με προϊόντα υψηλής ποιότητας, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην επίτευξη των στόχων της πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη.

[…]»

13. Το άρθρο 4 του κανονισμού 1151/2012, το οποίο επιγράφεται «Στόχος» και περιλαμβάνεται στον τίτλο ΙΙ του κανονισμού αυτού («Προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης και προστατευόμενες γεωγραφικές ενδείξεις»), ορίζει τα εξής:

«Θεσπίζεται σύστημα προστατευόμενων ονομασιών προέλευσης και προστατευόμενων γεωγραφικών ενδείξεων ώστε να βοηθηθούν οι παραγωγοί προϊόντων συνδεόμενων με μια γεωγραφική περιοχή με τους εξής τρόπους:

α) με την εξασφάλιση δίκαιων αποδόσεων ανάλογων με την ποιότητα των προϊόντων τους·

β) με την εξασφάλιση ενιαίας προστασίας των ονομασιών ως δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας στην επικράτεια της Ένωσης·

γ) με την παροχή σαφούς ενημέρωσης στους καταναλωτές για τα στοιχεία του προϊόντος τα οποία του προσδίδουν αξία.»

14. Το άρθρο 13 του κανονισμού 1151/2012, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο [16], επιγράφεται «Προστασία», περιλαμβάνεται επίσης στον τίτλο ΙΙ του κανονισμού αυτού και ορίζει τα εξής:

«1. Οι καταχωρισμένες ονομασίες προστατεύονται από:

α) κάθε άμεση ή έμμεση εμπορική χρήση καταχωρισμένης ονομασίας για προϊόντα που δεν καλύπτονται από την καταχώριση, εφόσον τα προϊόντα αυτά είναι συγκρίσιμα με τα προϊόντα που έχουν καταχωρισθεί με την ονομασία αυτή ή εφόσον η χρήση αυτή αποτελεί εκμετάλλευση της φήμης της προστατευόμενης ονομασίας, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων στις οποίες τα προϊόντα αυτά χρησιμοποιούνται ως συστατικό·

β) κάθε κατάχρηση, απομίμηση ή [υπαινιγμό], έστω και αν αναφέρεται η πραγματική προέλευση των προϊόντων ή υπηρεσιών ή εάν η προστατευόμενη ονομασία μεταφράζεται ή συνοδεύεται από εκφράσεις όπως “στυλ”, “τύπος”, “μέθοδος”, “όπως παράγεται στ.”, “απομίμηση” ή άλλες ανάλογες, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων στις οποίες τα προϊόντα αυτά χρησιμοποιούνται ως συστατικό·

γ) οποιαδήποτε άλλη ψευδή ή παραπλανητική ένδειξη, όσον αφορά την καταγωγή, την προέλευση, τη φύση ή τις βασικές ιδιότητες του προϊόντος, αναγραφόμενη στη συσκευασία ή στο περιτύλιγμα, στο διαφημιστικό υλικό ή σε έγγραφα που αφορούν το συγκεκριμένο προϊόν, καθώς και η χρησιμοποίηση συσκευασίας που θα μπορούσε να δημιουργήσει εσφαλμένη εντύπωση ως προς την προέλευση του προϊόντος·

δ) οποιαδήποτε άλλη πρακτική ικανή να παραπλανήσει τους καταναλωτές όσον αφορά την πραγματική προέλευση του προϊόντος.

Όταν η προστατευόμενη ονομασία προέλευσης ή γεωγραφική ένδειξη περιέχει ονομασία προϊόντος που θεωρείται γενικής φύσεως, η χρήση αυτής της γενικής ονομασίας δεν θεωρείται αντιβαίνουσα στα στοιχεία α′ ή β′ του πρώτου εδαφίου.

2. Οι προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης και γεωγραφικές ενδείξεις δεν καθίστανται γενικές.

[16] Ο κανονισμός 1151/2012 τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2021/2117. Ο τελευταίος επέφερε αλλαγές, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 13 του κανονισμού 1151/2012, οι οποίες ωστόσο δεν ασκούν επιρροή στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα διοικητικά και δικαστικά μέτρα ώστε να προλαμβάνεται ή να παύει η κατά την παράγραφο 1 αθέμιτη χρήση προστατευόμενων ονομασιών προέλευσης και γεωγραφικών ενδείξεων προϊόντων που παράγονται ή διατίθενται στην αγορά στο οικείο κράτος μέλος.

[…]»

III. Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

15. Κατόπιν καταγγελιών των ελληνικών αρχών, η Επιτροπή απηύθυνε στο Βασίλειο της Δανίας, στις 26 Ιανουαρίου 2018, προειδοποιητική επιστολή δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, εκθέτοντας την άποψή της ότι η παράλειψη του εν λόγω κράτους μέλους να λάβει μέτρα ώστε να προληφθεί ή να παύσει η εξαγωγή, από Δανούς παραγωγούς προς τρίτες χώρες, τυριού που φέρει την ονομασία «φέτα» χωρίς να πληροί τις προδιαγραφές προϊόντος οι οποίες ισχύουν για τη φέτα βάσει του κανονισμού 1829/2002, συνιστά παραβίαση του δικαίου της Ένωσης, και ειδικότερα παράβαση του άρθρου 4 ΣΕΕ και του άρθρου 13 του κανονισμού 1151/2012.

16. Στις 21 Μαρτίου 2018, το Βασίλειο της Δανίας απάντησε στην προειδοποιητική επιστολή και αμφισβήτησε τα επιχειρήματα της Επιτροπής.

17. Στις 25 Ιανουαρίου 2019, η Επιτροπή απηύθυνε αιτιολογημένη γνώμη προς το Βασίλειο της Δανίας, με την οποία το κάλεσε να θέσει τέρμα στις προσαπτόμενες παραβάσεις του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και του άρθρου 13 του κανονισμού 1151/2012 εντός προθεσμίας δύο μηνών από την παραλαβή της αιτιολογημένης γνώμης.

18. Στις 22 Μαρτίου 2019, το Βασίλειο της Δανίας απάντησε στην αιτιολογημένη γνώμη υποστηρίζοντας ότι οι προσαπτόμενες αιτιάσεις περί παραβάσεως ήταν αβάσιμες.

IV. Η ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία

19. Με δικόγραφο που κατέθεσε στις 8 Απριλίου 2020, η Επιτροπή άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου την υπό κρίση προσφυγή δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ. Ζητεί από το Δικαστήριο:

– να διαπιστώσει ότι το Βασίλειο της Δανίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 13 του κανονισμού 1151/2012, παραλείποντας να λάβει μέτρα ώστε να προληφθεί ή να παύσει η χρήση, από Δανούς παραγωγούς γαλακτοκομικών προϊόντων, της καταχωρισμένης ονομασίας «φέτα» για τυρί το οποίο δεν πληροί τις προδιαγραφές του προϊόντος κατά τον κανονισμό 1829/2002·

– να διαπιστώσει ότι το Βασίλειο της Δανίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, παράγραφος 1, και το άρθρο 4 του κανονισμού 1151/2012, επιτρέποντας σε Δανούς παραγωγούς να παράγουν και να πωλούν απομιμήσεις φέτας· και

– να καταδικάσει το Βασίλειο της Δανίας στα δικαστικά έξοδα.

20. Με υπόμνημα αντικρούσεως που κατέθεσε στις 6 Οκτωβρίου 2020, το Βασίλειο της Δανίας ζητεί από το Δικαστήριο:

– να απορρίψει την υπό κρίση προσφυγή στο σύνολό της ως αβάσιμη· και

– να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

21. Η Επιτροπή και το Βασίλειο της Δανίας κατέθεσαν επίσης υπόμνημα απαντήσεως και υπόμνημα ανταπαντήσεως την 1η Δεκεμβρίου 2020 και στις 29 Ιανουαρίου 2021, αντιστοίχως.

22. Με διατάξεις της 8ης και 18ης Σεπτεμβρίου 2020, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου επέτρεψε στην Ελληνική Δημοκρατία και στην Κυπριακή Δημοκρατία να παρέμβουν στην υπό κρίση υπόθεση υπέρ της Επιτροπής.

23. Δεν ζητήθηκε ούτε διεξήχθη επ' ακροατηρίου συζήτηση. Το Δικαστήριο έθεσε στην Επιτροπή, στο Βασίλειο της Δανίας, στην Ελληνική Δημοκρατία και στην Κυπριακή Δημοκρατία ορισμένες ερωτήσεις προς γραπτή απάντηση, βάσει του άρθρου 61, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Άπαντες οι μετέχοντες στη διαδικασία απέστειλαν εμπροθέσμως τις γραπτές απαντήσεις τους στις ερωτήσεις που τους τέθηκαν.

V. Ανάλυση

A. Επί της πρώτης αιτιάσεως, περί παραβάσεως του άρθρου 13 του κανονισμού 1151/2012

24. Θα πρέπει εξαρχής να επισημανθεί ότι καμία διάταξη του κανονισμού 1151/2012 δεν προβλέπει ρητώς ότι ο κανονισμός αυτός έχει εφαρμογή στις εξαγωγές σε τρίτες χώρες. Κατά συνέπεια, η απάντηση στο ερώτημα αν ο κανονισμός αυτός μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή στις εξαγωγές δεν είναι άμεσα προφανής. Αν εξεταστούν μεμονωμένα και ασχέτως της ανάλυσης που ακολουθεί, εκτιμώ ότι οι απόψεις της Επιτροπής και του Βασιλείου της Δανίας επί του ζητήματος αυτού είναι εξίσου εύλογες. Υφίστανται, συνεπώς, δύο δυνατές ερμηνευτικές προσεγγίσεις του άρθρου 13, παράγραφος 3, του κανονισμού 1151/2012.

25. Οι δύο αντίθετες μεταξύ τους ερμηνείες του κανονισμού 1151/2012 απορρέουν μάλλον από διαφορετικά ερμηνευτικά πλαίσια.

1. Τα ερμηνευτικά πλαίσια

26. Η οπτική γωνία την οποία υιοθετεί η Επιτροπή χαρακτηρίζεται, κατ' εμέ, από την έμφαση που αποδίδει στην προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας και από την αντίληψη ότι οι ΠΟΠ θεωρούνται αναγκαίες για να προαχθούν αξίες που είναι σημαντικές για τις τοπικές κοινωνίες. Θα αποκαλώ στο εξής την προσέγγιση αυτή «ερμηνευτικό πλαίσιο που εστιάζει στη διανοητική ιδιοκτησία».

27. Αντιθέτως, το Βασίλειο της Δανίας ερμηνεύει τον κανονισμό 1151/2012 υπό την οπτική γωνία της απελευθέρωσης του εμπορίου. Όπως το αντιλαμβάνομαι, το ερμηνευτικό αυτό πλαίσιο βασίζεται στη λογική ότι το εμπόριο είναι καταρχήν καλό, και επομένως δεν θα πρέπει να

εμποδίζεται. Τυχόν εμπόδια στο εμπόριο μπορεί μεν να επιτραπούν, αλλά θα πρέπει να αποτελούν την εξαίρεση, όχι τον κανόνα. Θα αποκαλώ στο εξής την ως άνω προσέγγιση «ερμηνευτικό πλαίσιο που εστιάζει στην απελευθέρωση του εμπορίου».

28. Η άποψη αυτή του Βασιλείου της Δανίας δεν προκαλεί έκπληξη. Σημειωτέον ότι τυρί με την ονομασία «φέτα» παραγόταν στη Δανία και εξαγόταν ήδη από τη δεκαετία του 1960 [17]. Ήτοι, πολύ νωρίτερα από την καταχώριση της ονομασίας «φέτα» ως ΠΟΠ το 2002. Φαίνεται μάλιστα ότι υπήρχε κίνητρο για την εξαγωγή τυριού με την ονομασία «φέτα» λόγω των επιστροφών κατά την εξαγωγή από την Ένωση [18]. Σε αντίθεση με τη «φέτα» που προστατεύεται πλέον ως ΠΟΠ, η «φέτα Δανίας» παράγεται από αγελαδινό γάλα με χρήση διαφορετικών μεθόδων παραγωγής. Οι Δανοί παραγωγοί, καθώς και άλλοι παραγωγοί του προϊόντος που θα αποκαλώ στο εξής κατά συνθήκην «ψευδοφέτα», ανταγωνίζονται τους παραγωγούς αυθεντικής φέτας στις αγορές τρίτων χωρών, όπου η ονομασία «φέτα» δεν είναι προστατευόμενη.

29. Στα ποικίλα επιχειρήματα που προβάλλουν εν προκειμένω η Επιτροπή και το Βασίλειο της Δανίας αποτυπώνονται οι δύο αυτές διαφορετικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις, λόγω των οποίων υφίσταται, σε δεύτερο επίπεδο, μια διχογνωμία ως προς το ποιο είναι το πραγματικό διακύβευμα της διαφοράς.

30. Για το Βασίλειο της Δανίας, το κρίσιμο στοιχείο εν προκειμένω είναι η βούληση του νομοθέτη της Ένωσης, ο οποίος –κατά την άποψη του κράτους μέλους– δεν είχε την πρόθεση να εμποδίσει διά της θέσπισης του κανονισμού 1151/2012 τις εξαγωγές «ψευδοφέτας» σε τρίτες χώρες. Ο κανονισμός αυτός δεν είναι δυνατόν, επομένως, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαγορεύει στους Δανούς (και όχι μόνο) παραγωγούς «ψευδοφέτας» να ανταγωνίζονται άλλους παραγωγούς στις διεθνείς αγορές (εκεί όπου η ονομασία «φέτα» δεν είναι προστατευόμενη). Για τον λόγο αυτό, το Βασίλειο της Δανίας θεωρεί ότι δεν είναι υποχρεωμένο να προλαμβάνει τέτοιες εξαγωγές.

31. Κατά την Επιτροπή, υπέρ της οποίας έχουν ασκήσει παρέμβαση η Ελληνική Δημοκρατία και η Κυπριακή Δημοκρατία, το κρίσιμο στοιχείο εν προκειμένω είναι η παράνομη χρήση της ονομασίας «φέτα» από Δανούς παραγωγούς. Κατά την άποψη των ως άνω μετεχόντων στη διαδικασία, ο τελικός προορισμός του προϊόντος δεν ασκεί επιρροή όσον αφορά τη διαπίστωση της παραβάσεως που προσάπτεται στο κράτος μέλος.

32. Ως είθισται, οι μετέχοντες στη διαδικασία προβάλλουν, προς στήριξη των απόψεών τους, επιχειρήματα τα οποία βασίζονται στο γράμμα, το πλαίσιο, τους σκοπούς και το ιστορικό θεσπίσεως της επίμαχης νομοθεσίας, υπό το πρίσμα της προσέγγισης που ακολουθείται στη νομολογία του Δικαστηρίου [19]. Όπως θα δείξω στη συνέχεια, τα επιχειρήματα αυτά της κάθε πλευράς, εξεταζόμενα εντός του αντίστοιχου ερμηνευτικού πλαισίου το καθένα, φαίνονται πειστικά, ή έστω εν πολλοίς πειστικά. Τούτο συμβαίνει διότι ο καθένας από τους μετέχοντες στη διαδικασία επιλέγει τα επιχειρήματα που συνάδουν με το ερμηνευτικό πλαίσιο το οποίο προκρίνει.

[17] Βλ. κανονισμό 1829/2002, αιτιολογική σκέψη 11.

[18] Βλ. κανονισμό 1829/2002, αιτιολογική σκέψη 32.

[19] Πρβλ. απόφαση της 2ας Μαΐου 2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344, σκέψη 16).

33. Εκτιμώ, κατά συνέπεια, ότι το Δικαστήριο θα πρέπει εν προκειμένω, αντί να σταθμίσει τα επιμέρους επιχειρήματα και να επιλέξει μεταξύ αυτών, να λάβει θέση ως προς το ποιο από τα δύο είναι το κατάλληλο ερμηνευτικό πλαίσιο. Τα επιχειρήματα τα οποία θα υπερισχύσουν είναι εκείνα που εντάσσονται στο πλαίσιο το οποίο θα κριθεί από το Δικαστήριο ως το καταλληλότερο [20] με γνώμονα την πολιτική που υπηρετεί η προστασία των ονομασιών προέλευσης.

34. Δεδομένου ότι τα επιχειρήματα των μετεχόντων στη διαδικασία ενσωματώνονται στο οικείο ερμηνευτικό πλαίσιο, δεν «συνδιαλέγονται» πάντοτε μεταξύ τους. Συμβαίνει, ωστόσο, ενίοτε κάποιο επιχείρημα που προβάλλεται η μία πλευρά να μπορεί να εξεταστεί και εντός του ερμηνευτικού πλαισίου το οποίο προκρίνει η άλλη πλευρά. Στην ενότητα που ακολουθεί, θα συνοψίσω τα πλέον δόκιμα επιχειρήματα των μετεχόντων στη διαδικασία, ακολουθώντας τη συνήθη κατηγοριοποίηση σε επιχειρήματα αντλούμενα από το γράμμα των επίμαχων διατάξεων, το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται, τους σκοπούς τους και το ιστορικό θεσπίσεως τους, καθώς και σε επιχειρήματα που αντλούνται από τη νομολογία του Δικαστηρίου [21]. Στη συνέχεια, θα προτείνω στο Δικαστήριο την προσέγγιση που εκτιμώ ότι θα πρέπει να επιλέξει και θα εξηγήσω τους λόγους.

35. Προειδοποιώντας ότι θα προδώσω το τέλος, αποκαλύπτω ήδη την προτίμησή μου για το ερμηνευτικό πλαίσιο που προκρίνουν η Επιτροπή και οι παρεμβαίνουσες. Συνακόλουθα, θα προτείνω στο Δικαστήριο να δεχθεί την αιτίαση της Επιτροπής ότι το Βασίλειο της Δανίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 13 του κανονισμού 1151/2012.

2. Κατηγοριοποίηση και εκτίμηση των επιχειρημάτων των μετεχόντων στη διαδικασία

α) Επιχειρήματα αντλούμενα από το γράμμα του κανονισμού

36. Η Επιτροπή στηρίζεται στο γράμμα του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1151/2012, το οποίο ορίζει ότι οι καταχωρισμένες ονομασίες προστατεύονται από «*κάθε*» άμεση και έμμεση χρήση [22]. Βασίζεται επίσης στο γράμμα του άρθρου 13, παράγραφος 3, του ίδιου κανονισμού, το οποίο προβλέπει ότι οι υποχρεώσεις των κρατών μελών ισχύουν άπαξ και η καταχωρισμένη ονομασία χρησιμοποιείται για προϊόντα που «*παράγονται ή* διατίθενται στην αγορά στο οικείο κράτος μέλος» [23]. Κατά την άποψη της Επιτροπής, από τις διατάξεις αυτές προκύπτει σαφώς ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίζουν την προστασία των ονομασιών που έχουν καταχωρισθεί ως ΠΟΠ από αθέμιτη χρήση στις εξής δύο περιπτώσεις: πρώτον, όταν τα προϊόντα για τα οποία χρησιμοποιείται η επίμαχη ονομασία παράγονται στο έδαφός τους ή, δεύτερον, όταν προϊόντα με προέλευση από άλλα κράτη μέλη ή από τρίτες χώρες, όπου γίνεται αθέμιτη χρήση της καταχωρισμένης ονομασίας, διατίθενται στην εγχώρια αγορά τους.

37. Το Βασίλειο της Δανίας θεωρεί ότι το γράμμα του άρθρου 13, παράγραφος 3, του κανονισμού 1151/2012 δεν είναι τόσο σαφές όσο υποστηρίζει η Επιτροπή. Ισχυρίζεται ότι το γεγονός ότι η διάταξη αναφέρεται σε προϊόντα «που παράγονται ή διατίθενται στην αγορά στο οικείο κράτος μέλος» δεν αρκεί, αυτό καθαυτό, προς οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής του

[20] Πρβλ. Dworkin, R., *Law's Empire*, Harvard University Press, Cambridge, 1986. Αν και διατηρώ επιφυλάξεις όσον αφορά την πρόταση του Dworkin περί της ύπαρξης μίας και μόνης νομικά ορθής λύσης, βρίσκω πειστική την άποψή του ότι μία από τις κατευθυντήριες αρχές για τον δικαστή πρέπει να είναι η αναζήτηση της καταλληλότερης επιλογής.

[21] Επισημαίνω ότι ορισμένα επιχειρήματα είναι δυνατόν να ενταχθούν σε περισσότερες από μία κατηγορίες. Χάριν απλούστευσης, τα έχω εντάξει στην κατηγορία που θεωρώ ότι είναι η κατά περίπτωση καταλληλότερη.

[22] Η υπογράμμιση δική μου.

[23] Η υπογράμμιση δική μου.

κανονισμού. Το αν πρόκειται για αθέμιτη χρήση που θα πρέπει να προλαμβάνεται βάσει της διάταξης αυτής εξαρτάται από το αν το τυρί προορίζεται να διατεθεί στην εσωτερική αγορά ή να εξαχθεί προς τρίτες χώρες. Το Βασίλειο της Δανίας συμφωνεί με την Επιτροπή ότι η προστασία πρέπει να παρέχεται ήδη κατά τον χρόνο της παραγωγής, μόνον όμως αν κατά τον χρόνο αυτό γίνεται αθέμιτη χρήση της ονομασίας που καταχωρίστηκε ως ΠΟΠ. Εντούτοις, η χρήση καταχωρισμένων ονομασιών για προϊόντα που προορίζονται για εξαγωγή προς τρίτες χώρες δεν αποτελεί αθέμιτη χρήση. Κατά συνέπεια, δεν γεννάται υποχρέωση πρόληψης της χρήσης της ονομασίας «φέτα» για τυρί που παράγεται μεν στη Δανία, αλλά προορίζεται για εξαγωγή προς τρίτες χώρες. Αν η βούληση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να διέπονται και οι εξαγωγές προς τρίτες χώρες από τις διατάξεις του κανονισμού 1151/2012, τούτο θα έπρεπε να έχει δηλωθεί ρητώς.

38. Εξεταζόμενο υπό το πρίσμα του ερμηνευτικού πλαισίου που εστιάζει στην απελευθέρωση του εμπορίου, το ως άνω επιχείρημα είναι πειστικό. Η απαγόρευση χρήσης συγκεκριμένης ονομασίας για τη διάθεση εξαγόμενου προϊόντος στην αγορά συνιστά εμπόδιο στο εμπόριο[24]. Μπορεί, συνεπώς, να γίνει δεκτό ότι, εντός του ερμηνευτικού πλαισίου που εστιάζει στην απελευθέρωση του εμπορίου, ένα τέτοιο εμπόδιο δεν μπορεί να συνάγεται εμμέσως, αλλά θα πρέπει να προβλέπεται ρητώς και, για να είναι νόμιμο, θα πρέπει επίσης να είναι δικαιολογημένο και αναλογικό. Προς επίρρωση του επιχειρήματός του ότι θα έπρεπε να γίνεται, στον κανονισμό, ρητή αναφορά στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες, το Βασίλειο της Δανίας επικαλείται την αρχή της ασφάλειας δικαίου. Ισχυρίζεται δε ότι, λαμβανομένων υπόψη των συνεπειών για τους εξαγωγείς τυριού με την ονομασία «φέτα», η απαγόρευση των εξαγωγών αυτών θα έπρεπε να προκύπτει με σαφήνεια από τις διατάξεις του κανονισμού 1151/2012.

39. Η Επιτροπή, επιχειρώντας να απαντήσει στα επιχειρήματα αυτά μέσα από το ίδιο το ερμηνευτικό πλαίσιο που εστιάζει στην απελευθέρωση του εμπορίου, υποστηρίζει ότι η δική της ερμηνεία, κατά την οποία η χρήση της ονομασίας «φέτα» θα πρέπει να προλαμβάνεται ακόμη και αν το προϊόν προορίζεται για εξαγωγή προς τρίτες χώρες, δεν συνιστά απαγόρευση εξαγωγής, διότι οι Δανοί παραγωγοί δεν στερούνται τη δυνατότητα να εξάγουν το τυρί· απλώς δεν μπορούν να το ονομάζουν «φέτα». Ακόμη όμως και αν δεν ισοδυναμεί με απαγόρευση εξαγωγής, η απαγόρευση της χρήσης της εν λόγω ονομασίας εξακολουθεί να αποτελεί εμπόδιο στις εξαγωγές. Κατά συνέπεια, υπό την οπτική του ερμηνευτικού πλαισίου που εστιάζει στην απελευθέρωση του εμπορίου, το συγκεκριμένο επιχείρημα της Επιτροπής δεν είναι πειστικό.

40. Ωστόσο, και απαντώντας αυτή τη φορά μέσα από το ερμηνευτικό πλαίσιο το οποίο η ίδια προκρίνει, η Επιτροπή θεωρεί ότι η άποψη του Βασιλείου της Δανίας ότι οι εξαγωγές προς τρίτες χώρες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1151/2012 αποτελεί προσπάθεια να εισαχθεί παρέκκλιση από το γράμμα του κανονισμού αυτού. Εξεταζόμενο υπό το πρίσμα του ερμηνευτικού πλαισίου που εστιάζει στη διανοητική ιδιοκτησία, το γράμμα του κανονισμού απαγορεύει σαφώς κάθε χρήση των ονομασιών που έχουν καταχωριστεί ως ΠΟΠ. Επομένως, από την άποψη αυτή, φαίνεται περιττή η ρητή απαγόρευση των εξαγωγών προς τρίτες χώρες.

[24] Στην πρώτη υπόθεση για τη «φέτα», η οποία αφορούσε ελληνικές κανονιστικές ρυθμίσεις που απαγόρευαν τη διάθεση στην αγορά τυριού προελεύσεως Δανίας που έφερε την ονομασία «φέτα», ο γενικός εισαγγελέας D. Ruiz-Jarabo Colomer διατύπωσε την άποψη ότι οι εν λόγω ρυθμίσεις συνιστούσαν εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και ενέπιπταν, ως εκ τούτου, στη νομοθεσία της Ένωσης η οποία απαγόρευε μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό των εισαγωγών (το νυν άρθρο 34 ΣΛΕΕ). Εντούτοις, κατά τη γνώμη του γενικού εισαγγελέα, οι ίδιες εθνικές ρυθμίσεις, αν και συνιστούσαν εμπόδιο στο εμπόριο, μπορούσαν πάντως να δικαιολογηθούν για λόγους προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας. Βλ. υποσημείωση 11 των παρουσών προτάσεων.

β) Επιχειρήματα αντλούμενα από το πλαίσιο του κανονισμού

41. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, όταν λαμβάνονται υπόψη η όλη οικονομία και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται μια διάταξη του δικαίου της Ένωσης, τότε εξετάζεται, μεταξύ άλλων, το περιεχόμενο άλλων διατάξεων της ίδιας νομικής πράξεως, καθώς και άλλων ρυθμίσεων οι οποίες με κάποιον ουσιαστικό τρόπο σχετίζονται ή συνδέονται με την επίμαχη νομική πράξη [25]. Αμφότερες οι πλευρές παραπέμπουν, προς στήριξη των ισχυρισμών τους, σε άλλες διατάξεις τόσο του κανονισμού 1151/2012 όσο και άλλων συναφών νομικών πράξεων της Ένωσης.

42. Ειδικότερα, το Βασίλειο της Δανίας υποστηρίζει ότι οι αιτιολογικές σκέψεις 20 και 27 του κανονισμού 1151/2012, στις οποίες γίνεται λόγος για τη δημιουργία μηχανισμών για την προστασία των ενωσιακών ονομασιών προέλευσης σε διεθνές επίπεδο μέσω του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (στο εξής: ΠΟΕ) και διά της υπογραφής πολυμερών και διμερών διεθνών συμφωνιών [26], θα ήταν περιττές αν ο ίδιος ο κανονισμός 1151/2012 αφορούσε τις εξαγωγές. Η Επιτροπή αντιτείνει ότι οι προαναφερθείσες αιτιολογικές σκέψεις δεν είναι δυνατόν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι είναι αναγκαία η σύναψη διεθνών συμφωνιών για να διασφαλιστεί ότι οι παραγωγοί της Ένωσης δεν θα υπονομεύουν τις προσπάθειες της Ένωσης να προστατεύσει τις ΠΟΠ σε διεθνές επίπεδο. Τέτοιες συμφωνίες είναι αναγκαίες για την προστασία των παραγωγών προϊόντων ΠΟΠ της Ένωσης από τη διάθεση προϊόντων με ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις σε αγορές της αλλοδαπής από αλλοδαπούς παραγωγούς. Κατά την άποψη της Επιτροπής, η ερμηνεία την οποία δίνει το Βασίλειο της Δανίας στις εν λόγω αιτιολογικές σκέψεις είναι αντίθετη προς τον σκοπό τους και ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να υπονομεύουν τέτοιες συμφωνίες.

43. Προς στήριξη της Επιτροπής και του προτεινόμενου από αυτήν ερμηνευτικού πλαισίου που εστιάζει στη διανοητική ιδιοκτησία, η Κυπριακή Δημοκρατία επικαλείται το άρθρο 13, παράγραφος 2, του κανονισμού 1151/2012. Η διάταξη αυτή προβλέπει ότι οι ΠΟΠ δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως γενικές ονομασίες. Η Κυπριακή Δημοκρατία επισημαίνει ότι η διάταξη αυτή δεν αφορά αποκλειστικώς και μόνον το έδαφος της Ένωσης.

44. Όσον αφορά το ευρύτερο πλαίσιο, το Βασίλειο της Δανίας παραπέμπει σε άλλες νομικές πράξεις της Ένωσης σχετικές με την προστασία των ονομασιών προέλευσης και των γεωγραφικών ενδείξεων των οίνων, των αλκοολούχων ποτών και των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων. Τονίζει ότι οι νομικές αυτές πράξεις περιέχουν διατάξεις που αναφέρονται ρητώς στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες [27]. Επομένως, εφόσον ο νομοθέτης της Ένωσης δεν περιέλαβε παρόμοια ρητή μνεία στον κανονισμό 1151/2012, προφανώς η βούλησή του δεν ήταν να εμπίπτουν οι εξαγωγές προς τρίτες χώρες στο πεδίο εφαρμογής του συγκεκριμένου κανονισμού. Ωστόσο, κατά την Επιτροπή και τις παρεμβαίνουσες, το γεγονός ότι

[25] Βλ., παραδείγματος χάριν, απόφαση της 2ας Μαΐου 2019, Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego (C-614/17, EU:C:2019:344, σκέψεις 23 έως 28).

[26] Η αιτιολογική σκέψη 20 του κανονισμού 1151/2012 διαλαμβάνει, στο σχετικό σημείο, τα εξής: «Θα πρέπει να προβλεφθούν διατάξεις για την ανάπτυξη ονομασιών προέλευσης και γεωγραφικών ενδείξεων σε επίπεδο Ένωσης και για να προωθηθεί η δημιουργία μηχανισμών για την προστασία τους σε τρίτες χώρες, στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) ή πολυμερών και διμερών συμφωνιών, ώστε να διευκολυνθεί με αυτόν τον τρόπο η αναγνώριση της ποιότητας των προϊόντων και του τρόπου παραγωγής τους ως παράγοντα προστιθέμενης αξίας». Περαιτέρω, στην αιτιολογική σκέψη 27 του κανονισμού 1151/2012 επισημαίνεται ότι η Ένωση «διαπραγματεύεται διεθνείς συμφωνίες, που περιλαμβάνουν τις σχετικές με την προστασία των ονομασιών προέλευσης και των γεωγραφικών ενδείξεων, με τους εμπορικούς της εταίρους» και ότι, προκειμένου να διασφαλίζονται η προστασία και ο έλεγχος της χρήσης των ως άνω ονομασιών, αυτές μπορούν να καταχωρίζονται στο μητρώο των ΠΟΠ και των ΠΓΕ.

[27] Για τους οίνους, βλ. κανονισμό 1308/2013, ιδίως άρθρα 89, 119, παράγραφος 1, και 122, παράγραφος 4. Για τα αλκοολούχα ποτά, βλ. κανονισμό 2019/787, άρθρο 1, παράγραφος 2, και αιτιολογική σκέψη 7. Για τα αρωματισμένα αμπελοοινικά προϊόντα, βλ. κανονισμό 251/2014, άρθρο 1, παράγραφος 3, και αιτιολογική σκέψη 6.

οι εν λόγω νομικές πράξεις μνημονεύουν ρητώς τις εξαγωγές προς τρίτες χώρες εξηγείται από το ευρύτερο πεδίο εφαρμογής τους. Σε αντίθεση με τον κανονισμό 1151/2012, οι πράξεις αυτές θεσπίζουν επίσης προδιαγραφές τις οποίες πρέπει να πληρούν τα προϊόντα. Επιπλέον, οι αναφορές σε τέτοιες εξαγωγές δεν περιλαμβάνονται στα τμήματα των πράξεων αυτών που αφορούν τις γεωγραφικές ενδείξεις[28]. Συνεπώς, από το γεγονός ότι στις οικείες πράξεις γίνεται ρητή αναφορά στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες δεν μπορεί να αντληθεί επιχείρημα περί του ότι η έλλειψη παρόμοιας μνείας στον κανονισμό 1151/2012 σημαίνει ότι ο συγκεκριμένος κανονισμός δεν έχει εφαρμογή σε τέτοιες εξαγωγές.

45. Οικειοποιούμενο το ερμηνευτικό πλαίσιο που εστιάζει στη διανοητική ιδιοκτησία, το Βασίλειο της Δανίας ισχυρίζεται ότι άλλες πράξεις του δικαίου της Ένωσης στον τομέα των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας περιέχουν ρητές διατάξεις σχετικές με τις εξαγωγές προς τρίτες χώρες[29]. Αν ο κανονισμός 1151/2012 είχε εφαρμογή και στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες, θα έπρεπε επίσης να το μνημονεύει ρητώς.

46. Όσον αφορά το ευρύτερο πλαίσιο, η Επιτροπή επικαλείται τον κανονισμό (ΕΕ) 608/2013[30], ο οποίος προβλέπει ενιαίους όρους προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (περιλαμβανομένων και των ΠΟΠ) στο πλαίσιο των τελωνειακών διαδικασιών, περιλαμβανομένης και της περίπτωσης που τα προϊόντα προορίζονται για εξαγωγή προς τρίτες χώρες. Δυνάμει του κανονισμού αυτού, εμπορεύματα τα οποία προσβάλλουν δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας μπορούν, για παράδειγμα, να καταστρέφονται από τις τελωνειακές αρχές. Σε αυτή την κατηγορία θα μπορούσαν να υπαχθούν και τα προϊόντα με ψευδείς ΠΟΠ τα οποία προορίζονται για εξαγωγή, όπερ συνηγορεί υπέρ της απαγόρευσης της χρήσης καταχωρισμένων ονομασιών σε προϊόντα που παράγονται στην Ένωση και προορίζονται για εξαγωγή προς τρίτες χώρες.

γ) Επιχειρήματα αντλούμενα από τους σκοπούς του κανονισμού

47. Κάθε ρύθμιση του δικαίου της Ένωσης επιδιώκει, ή τουλάχιστον μπορεί να θεωρηθεί ότι επιδιώκει, περισσότερους σκοπούς ή στόχους. Στα άρθρα 1, παράγραφος 1, και 4 του κανονισμού 1151/2012 απαριθμούνται διάφοροι στόχοι. Κατά συνέπεια, η κάθε πλευρά –και σε συνάρτηση με το οικείο ερμηνευτικό πλαίσιο που προκρίνει– αποδίδει έμφαση στους σκοπούς του κανονισμού που σχετίζονται είτε με την προστασία των καταναλωτών είτε με την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας.

[28] Για τους οίνους, βλ. κανονισμό 1308/2013, άρθρα 93 έως 111. Για τα αλκοολούχα ποτά, βλ. κανονισμό 2019/787, άρθρα 21 έως 42. Ως προς τα αρωματισμένα αμπελοοινικά προϊόντα, και κατόπιν των τροποποιήσεων που επέφερε ο κανονισμός 2021/2117, οι διατάξεις για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των προϊόντων αυτών εμπίπτουν πλέον στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1151/2012 (βλ. κανονισμό 2021/2117, άρθρο 3 και αιτιολογική σκέψη 77). Οι διατάξεις του κανονισμού 251/2014 αφορούν πλέον μόνο τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση και την επισήμανση των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων, ενώ οι αναφορές στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες έχουν παραμείνει αμετάβλητες.

[29] Όπως επισημαίνει το Βασίλειο της Δανίας, στις πράξεις αυτές περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, ο κανονισμός (ΕΚ) 6/2002 του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2001, για τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα (ΕΕ 2002, L 3, σ. 1), άρθρο 19, παράγραφος 1· η οδηγία (ΕΕ) 2015/2436 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2015, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (αναδιατύπωση) (ΕΕ 2015, L 336, σ. 1), άρθρο 10, παράγραφος 3, στοιχείο γ′, άρθρο 11, στοιχείο β′, και άρθρο 16, παράγραφος 5, στοιχείο β′· ο κανονισμός (ΕΕ) 2017/1001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2017, L 154, σ. 1), άρθρο 9, παράγραφος 3, στοιχείο γ′, άρθρο 10, στοιχείο β′, και άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχείο β′.

[30] Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 2013, σχετικά με την τελωνειακή επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1383/2003 του Συμβουλίου (ΕΕ 2013, L 181, σ. 15).

48. Το Βασίλειο της Δανίας δίνει έμφαση στον σκοπό της διασφάλισης κατάλληλης πληροφόρησης των καταναλωτών. Ως εκ τούτου, στηρίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1151/2012, το οποίο ορίζει ότι ένας εκ των στόχων του κανονισμού είναι να συνδράμει τους παραγωγούς να γνωστοποιούν τα χαρακτηριστικά των προϊόντων τους στους καταναλωτές. Κατά το Βασίλειο της Δανίας, από τη διάταξη αυτή, αν εξεταστεί υπό το πρίσμα των αιτιολογικών σκέψεων 2, 29 και 40 του κανονισμού 1151/2012[31], καθίσταται σαφές ότι ο εν λόγω κανονισμός αποσκοπεί στην προστασία των καταναλωτών της εσωτερικής αγοράς. Δεδομένου ότι κατά τη διάθεση προϊόντων σε αγορές εκτός Ένωσης δεν τίθεται ζήτημα πληροφόρησης των καταναλωτών εντός της εσωτερικής αγοράς, τυχόν ερμηνεία του κανονισμού 1151/2012 υπό την έννοια ότι αυτός εφαρμόζεται και στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες δεν συνεισφέρει στην επίτευξη του ως άνω στόχου.

49. Η Επιτροπή δεν δέχεται ότι ο κανονισμός 1151/2012 έχει ως μοναδικό, ή έστω ως κύριο, στόχο την προστασία των καταναλωτών της Ένωσης. Αντιθέτως, κατά την Επιτροπή, μεταξύ των κύριων σκοπών του κανονισμού 1151/2012 καταλέγεται η προστασία των κατόχων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας τα οποία βασίζονται στις ΠΟΠ. Τα δικαιώματά τους αυτά προστατεύονται μόνον εφόσον ο κανονισμός 1151/2012 ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή και στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες. Μια τέτοια προστασία εξασφαλίζει στους παραγωγούς προϊόντων ΠΟΠ συνθήκες ισότιμου ανταγωνισμού. Τούτο συνάδει με τον δεδηλωμένο σκοπό της κοινής γεωργικής πολιτικής «να εξασφαλίζει […] ένα δίκαιο βιοτικό επίπεδο στο γεωργικό πληθυσμό, ιδίως με την αύξηση του ατομικού εισοδήματος των εργαζομένων στη γεωργία», όπως ορίζεται στο άρθρο 39 ΣΛΕΕ. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η νομική βάση του κανονισμού 1151/2012 είναι, πέρα από το άρθρο 118 ΣΛΕΕ που αφορά τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, και το άρθρο 43, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, το οποίο προβλέπει την αρμοδιότητα της Ένωσης να θεσπίζει μέτρα για την επίτευξη των στόχων της κοινής γεωργικής πολιτικής.

50. Το Βασίλειο της Δανίας στηρίζεται περαιτέρω στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο δ′, του κανονισμού 1151/2012, το οποίο ορίζει ότι στους στόχους του κανονισμού συγκαταλέγεται και η συνοχή της εσωτερικής αγοράς. Κατά την ερμηνεία του Βασιλείου της Δανίας, η διάταξη αυτή έχει την έννοια ότι ο κανονισμός 1151/2012 αφορά την εσωτερική αγορά, και όχι τις αγορές τρίτων χωρών. Στο επιχείρημα αυτό, η Επιτροπή αντιτείνει ότι ο στόχος της εξασφάλισης της συνοχής της εσωτερικής αγοράς στην πραγματικότητα υπονομεύεται από την αθέμιτη χρήση καταχωρισμένων στην Ένωση ΠΟΠ σε αγορές τρίτων χωρών.

[31] Η αιτιολογική σκέψη 2 του κανονισμού 1151/2012 έχει ως εξής: «Οι πολίτες και οι καταναλωτές της Ένωσης ολοένα και περισσότερο ζητούν προϊόντα ποιότητας, καθώς και παραδοσιακά προϊόντα. Ενδιαφέρονται επίσης για τη διατήρηση της ποικιλομορφίας της γεωργικής παραγωγής στην Ένωση. Αποτέλεσμα είναι η αυξημένη ζήτηση γεωργικών προϊόντων ή τροφίμων με ταυτοποιήσιμα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, που συνδέονται ιδίως με τη γεωγραφική τους προέλευση». Στην αιτιολογική σκέψη 29 του εν λόγω κανονισμού διαλαμβάνεται συναφώς ότι: «Θα πρέπει να παρέχεται προστασία στις ονομασίες που περιλαμβάνονται στο μητρώο, ώστε να εξασφαλισθεί η θεμιτή χρήση τους και να αποτραπούν πρακτικές που μπορούν να παραπλανήσουν τους καταναλωτές». Περαιτέρω, στην αιτιολογική σκέψη 40 διαλαμβάνεται ότι: «Προκειμένου να προστατεύονται οι καταχωρισμένες ονομασίες από αθέμιτη χρήση ή από πρακτικές οι οποίες μπορούν να παραπλανήσουν τους καταναλωτές, η χρήση τους θα πρέπει να υπόκειται σε δέσμευση».

δ) Επιχειρήματα αντλούμενα από το ιστορικό θεσπίσεως του κανονισμού

51. Το Βασίλειο της Δανίας υποστηρίζει ότι, κατά τη νομοθετική διαδικασία, το Κοινοβούλιο εισηγήθηκε την προσθήκη ενός ακόμη εδαφίου στο κείμενο του άρθρου 13, παράγραφος 3, του κανονισμού 1151/2012, όπως είχε προταθεί αρχικώς[32]. Η τροπολογία που προτάθηκε είχε ως εξής: «Για να προλαμβάνεται η εμπορία εντός της ΕΕ *ή η εξαγωγή σε τρίτες χώρες*, προϊόντων των οποίων η επισήμανση δεν είναι σύμφωνη με τον παρόντα κανονισμό, εκχωρείται στην Επιτροπή εξουσία για την έκδοση κατ' εξουσιοδότηση πράξεων σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να εφαρμόσουν τα κράτη μέλη στον συγκεκριμένο τομέα»[33]. Η τροπολογία αυτή, ωστόσο, δεν συμπεριλήφθηκε στο τελικό κείμενο του κανονισμού 1151/2012. Εφόσον λοιπόν ο νομοθέτης της Ένωσης έλαβε μεν υπόψη το ζήτημα των εξαγωγών προς τρίτες χώρες, πλην όμως δεν περιέλαβε σχετική μνεία στο τελικό κείμενο, το Βασίλειο της Δανίας καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι εξαγωγές αυτές δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού.

52. Η Επιτροπή εξηγεί ότι ο λόγος που η επίμαχη τροπολογία δεν συμπεριλήφθηκε στο τελικό κείμενο του κανονισμού 1151/2012 δεν ήταν ότι περιείχε αναφορά στις εξαγωγές, αλλά ότι προέβλεπε την εκχώρηση εξουσιών στην Επιτροπή.

53. Το Βασίλειο της Δανίας επικαλείται περαιτέρω τη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών επί της πρότασης της Επιτροπής[34]. Ένα από τα τμήματά της που ήταν αφιερωμένο σε συστάσεις για τη χάραξη πολιτικής αφορούσε τη «διαφύλαξη και προώθηση της ποιότητας στις διεθνείς συναλλαγές». Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή των Περιφερειών συνιστούσε «να προσδιοριστούν συγκεκριμένα μέτρα, ώστε να αποφευχθεί η εμπορία εντός της ΕΕ *ή η εξαγωγή* προϊόντων των οποίων η επισήμανση δεν είναι σύμφωνη με την νομοθεσία ποιότητας για τα αγροτικά προϊόντα της Ε.Ε»[35]. Από το γεγονός ότι η σύσταση αυτή δεν μετουσιώθηκε σε συγκεκριμένη αναφορά στις εξαγωγές στο τελικό κείμενο του κανονισμού 1151/2012, το Βασίλειο της Δανίας συνάγει το συμπέρασμα ότι ο νομοθέτης της Ένωσης αποφάσισε να μην εμπίπτουν οι εξαγωγές προς τρίτες χώρες στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1151/2012. Η Επιτροπή εξηγεί όμως ότι, στην πραγματικότητα, η προταθείσα τροπολογία του Κοινοβουλίου ήταν ο λόγος που περιελήφθη στο άρθρο 13, παράγραφος 3, του κανονισμού 1151/2012 η αναφορά σε υποχρέωση των κρατών μελών να λαμβάνουν μέτρα για την πρόληψη ή την παύση της αθέμιτης χρήσης ΠΟΠ και ΠΓΕ που «παράγονται ή διατίθενται στην αγορά στο οικείο κράτος μέλος». Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να συναχθεί από το προαναφερθέν σημείο της γνωμοδότησης της Επιτροπής των Περιφερειών ότι η βούληση του νομοθέτη ήταν να μην εμπίπτουν οι εξαγωγές προς τρίτες χώρες στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1151/2012.

[32] Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων, COM(2010) 733 τελικό, 10 Δεκεμβρίου 2010. Η αρχικά προτεινόμενη διατύπωση του άρθρου 13, παράγραφος 3, που περιλαμβανόταν στην εν λόγω πρόταση είχε ως εξής: «Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα διοικητικά και δικαστικά μέτρα ώστε να προλαμβάνεται ή να παύει η αθέμιτη χρήση προστατευόμενων ονομασιών προέλευσης ή γεωγραφικών ενδείξεων που αναφέρεται στην παράγραφο 1, ιδίως κατόπιν αίτησης ομάδας παραγωγών όπως προβλέπεται στο άρθρο 42 στοιχείο α′».

[33] Βλ. έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων, σχέδιο νομοθετικού ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, A7-0266/2011, 12 Ιουλίου 2011, τροπολογία 55. Η υπογράμμιση δική μου.

[34] Βλ. γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Προς μια φιλόδοξη ευρωπαϊκή πολιτική για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων», 12 Μαΐου 2011 (ΕΕ 2011, C 192, σ. 28) (στο εξής: γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών), τμήμα Γ.

[35] Βλ. σημείο 24 της γνωμοδότησης της Επιτροπής των Περιφερειών, η οποία μνημονεύεται στην υποσημείωση 34 των παρουσών προτάσεων. Η υπογράμμιση δική μου.

ε) Επιχειρήματα αντλούμενα από τη νομολογία του Δικαστηρίου

54. Το Βασίλειο της Δανίας παραπέμπει, προς στήριξη της επιχειρηματολογίας του, στην απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2002 στην υπόθεση British American Tobacco (Investments) και Imperial Tobacco [36]. Αντικείμενο της υποθέσεως εκείνης ήταν προδικαστική παραπομπή που αφορούσε την ερμηνεία και το κύρος οδηγίας της Ένωσης σχετικά με την παραγωγή, την παρουσίαση και την πώληση των προϊόντων καπνού. Το Δικαστήριο έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι το άρθρο 7 της οδηγίας εκείνης, το οποίο αφορούσε την περιγραφή των προϊόντων, εφαρμοζόταν μόνον επί των προϊόντων καπνού που κυκλοφορούσαν στο εμπόριο εντός της Ένωσης, και όχι επί των εξαγόμενων προς τρίτες χώρες. Το Βασίλειο της Δανίας επισημαίνει ότι το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό αφού έλαβε υπόψη το πλαίσιο στο οποίο εντασσόταν η επίμαχη οδηγία καθώς και τους σκοπούς τους οποίους επεδίωκε, προκειμένου να διερευνήσει αν η βούληση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να επεκτείνει την εφαρμογή της διάταξης αυτής στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες. Από την πλευρά της, η Επιτροπή θεωρεί ότι το πλαίσιο της αποφάσεως ΒΑΤ ήταν διαφορετικό από αυτό της υπό κρίση υποθέσεως, καθώς αντικείμενο της επίμαχης στην υπόθεση εκείνη οδηγίας ήταν η βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, ενώ το ζήτημα εν προκειμένω είναι η προσβολή δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που κατοχυρώνονται από το δίκαιο της Ένωσης.

55. Προς επίρρωση του επιχειρήματος ότι, αν η βούληση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν αν εμπίπτουν οι εξαγωγές προς τρίτες χώρες στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1151/2012, τότε θα όφειλε να το έχει δηλώσει ρητώς, το Βασίλειο της Δανίας επικαλείται περαιτέρω την απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2019 στην υπόθεση Google (Εδαφικό πεδίο της διαγραφής δεδομένων) [37]. Η υπόθεση εκείνη αφορούσε το εδαφικό πεδίο του δικαιώματος διαγραφής συνδέσμων και τις ενδεχόμενες εξωεδαφικές συνέπειες της οδηγίας 95/46 [38] και του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 που τη διαδέχθηκε [39]. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι δεν προέκυπτε ότι ο νομοθέτης της Ένωσης θέλησε να επιβάλει σε φορέα εκμετάλλευσης, όπως η Google, υποχρέωση διαγραφής συνδέσμων η οποία να εκτείνεται πέραν του εδάφους των κρατών μελών. Κατά συνέπεια, οι σχετικές διατάξεις της οδηγίας 95/46 και του κανονισμού 2016/679 δεν εφαρμόζονταν εκτός της Ένωσης. Η Επιτροπή αντιτείνει ότι η απόφαση Google αφορούσε ενδεχόμενη εξωεδαφική εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης. Στην υπό κρίση υπόθεση, ωστόσο, η Επιτροπή δεν επιχειρεί, όπως άλλωστε εξηγεί η ίδια, να εφαρμόσει τη νομοθεσία της Ένωσης σε τρίτη χώρα. Η υπόθεση αφορά αποκλειστικώς την εφαρμογή του κανονισμού 1151/2012 εντός της ίδιας της Ένωσης. Επομένως, η απόφαση Google δεν ασκεί επιρροή εν προκειμένω.

στ) Ενδιάμεσο συμπέρασμα

56. Είμαι της γνώμης ότι, κανένα από τα προεκτεθέντα επιχειρήματα, ανεξαρτήτως αν αντλείται από το γράμμα, το πλαίσιο, τους σκοπούς ή το ιστορικό θεσπίσεως του κανονισμού 1151/2012, δεν είναι από μόνο του αποφασιστικό, ώστε να αρκεί για να υποδείξει ποια από τις δύο

[36] C-491/01 (EU:C:2002:741, στο εξής: απόφαση ΒΑΤ, σκέψεις 203 έως 217).

[37] C-507/17 (EU:C:2019:772, στο εξής: απόφαση Google, σκέψεις 53 έως 65).

[38] Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ 1995, L 281, σ. 31).

[39] Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ 2016, L 119, σ. 1), και διορθωτικό στον κανονισμό αυτό (ΕΕ 2018, L 127, σ. 2).

αντικρουόμενες ερμηνείες είναι η ορθή. Καθίσταται συνεπώς αναγκαία η επιλογή του ενός από τα δύο προτεινόμενα ερμηνευτικά πλαίσια και η αποδοχή των επιχειρημάτων που τεκμηριώνουν τη λύση στην οποία οδηγεί το ερμηνευτικό πλαίσιο που θα επιλεγεί.

3. Ο κανονισμός 1151/2012 έχει την έννοια ότι απαγορεύει την εξαγωγή «ψευδοφέτας» προς τρίτες χώρες

57. Όπως ήδη αποκάλυψα, συμμερίζομαι και προτείνω στο Δικαστήριο να αποδεχθεί την ερμηνευτική προσέγγιση της Επιτροπής, κατά την οποία ο κανονισμός 1151/2012 έχει εφαρμογή και σε προϊόντα που παράγονται στα κράτη μέλη, αλλά προορίζονται για εξαγωγή προς τρίτες χώρες.

58. Στην πρόταση αυτή καταλήγω για τους εξής δύο βασικούς λόγους. Πρώτον, διότι μπορεί να βρει έρεισμα σε οποιοδήποτε από τα δύο ερμηνευτικά πλαίσια που προτείνονται, ήτοι και σε αυτό που εστιάζει στην διανοητική ιδιοκτησία αλλά και σε εκείνο που εστιάζει στην απελευθέρωση του εμπορίου. Η αντίθετη ερμηνεία, κατά την οποία ο κανονισμός 1151/2012 δεν έχει εφαρμογή σε προϊόντα που φέρουν καταχωρισμένες ονομασίες και προορίζονται για εξαγωγή προς τρίτες χώρες, είναι λειτουργική μόνο εντός του ερμηνευτικού πλαισίου που εστιάζει στη απελευθέρωση του εμπορίου. Δεύτερον, διότι θεωρώ ότι το ερμηνευτικό πλαίσιο το οποίο προτείνω συνάδει περισσότερο με την αντίληψή μου για το ποια είναι η βούληση του νομοθέτη της Ένωσης σε θέματα σχετικά με την προστασία των ονομασιών προέλευσης και των γεωγραφικών ενδείξεων, εφόσον βέβαια υποτεθεί ότι υφίσταται και ότι είναι δυνατόν να «εντοπιστεί» τέτοια κατηγορηματική βούληση του νομοθέτη της Ένωσης.

59. Όσον αφορά τον πρώτο λόγο, το ελεύθερο εμπόριο αποτελεί αναμφισβήτητα μία από τις αξίες τις οποίες σέβεται η έννομη τάξη της Ένωσης. Ωστόσο, η απελευθέρωση του εμπορίου ασφαλώς δεν υπήρξε η μόνη, ούτε καν η πιο σημαντική, κινητήριος δύναμη. Από τις απαρχές της νομολογίας του, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι τα συμφέροντα του ελεύθερου εμπορίου θα πρέπει να σταθμίζονται με άλλα συμφέροντα [40]. Είναι γεγονός ότι, όταν ο δικαστής προβαίνει σε ανάλυση διατάξεων του νόμου εντός του ερμηνευτικού πλαισίου που εστιάζει στην απελευθέρωση του εμπορίου, σημείο αφετηρίας της ανάλυσης αποτελεί η παραδοχή ότι τα εμπόδια στο εμπόριο απαγορεύονται. Πάντως, ένα εμπόδιο μπορεί να κριθεί αποδεκτό, υπό την προϋπόθεση ότι δικαιολογείται από άλλα συμφέροντα πέραν του εμπορίου, όπως, ενδεικτικά, της προστασίας του περιβάλλοντος, της προστασίας των καταναλωτών ή της προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, και ότι είναι αναλογικό σε σχέση με τα συμφέροντα αυτά.

60. Η προστασία των ονομασιών προέλευσης και των γεωγραφικών ενδείξεων είναι αναμφίβολα σημαντική από την άποψη του εμπορίου. Σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες [41], το εν λόγω καθεστώς προστασίας έχει μεγάλη οικονομική αξία για την Ένωση, με τις εκτιμώμενες πωλήσεις να ξεπερνούν τα 77 δισεκατομμύρια ευρώ το 2017 και να αντιπροσωπεύουν ένα σημαντικό μερίδιο των εκτός Ένωσης πωλήσεων, ανερχόμενο σε ποσοστό 22 %. Επομένως, δημιουργεί σημαντικές εμπορικές ευκαιρίες για τους παραγωγούς προϊόντων ΠΟΠ. Από την άλλη πλευρά, οι ευκαιρίες τις οποίες δημιουργεί η προστασία των δικαιωμάτων των παραγωγών προϊόντων ΠΟΠ αποτελούν εμπόδιο για τις εμπορικές συναλλαγές άλλων παραγωγών. Η απαγόρευση της χρήσης

[40] Κλασικό παράδειγμα τέτοιας στάθμισης βρίσκεται ήδη στην απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 1979, Rewe-Zentral (Cassis de Dijon) (120/78, EU:C:1979:42), με την οποία το Δικαστήριο διεύρυνε τον κατάλογο των πιθανών λόγων που θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν τη διατήρηση εμποδίων στο εμπόριο σε σύγκριση με τους προβλεπόμενους από τις Συνθήκες, αφήνοντας ανοιχτό το ενδεχόμενο και περαιτέρω διεύρυνσης.

[41] Βλ., παραδείγματος χάριν, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Study on economic value of EU quality schemes, geographical indications (GIs) and traditional specialities guaranteed (TSGs)*, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο, 2021.

της ονομασίας «φέτα» για προϊόντα που διατίθενται στις αγορές τρίτων χωρών αποτελεί εμπόδιο στις εξαγωγές. Το επιχείρημα της Επιτροπής ότι η απαγόρευση αυτή δεν συνιστά απαγόρευση εξαγωγών, αφού το τυρί μπορεί να διατεθεί στην αγορά υπό διαφορετική ονομασία, είναι άνευ σημασίας. Εμπόδιο στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες ανακύπτει ήδη από τη στιγμή που οι εξαγωγές καθίστανται πιο δύσκολες.

61. Ωστόσο, εμπόδια στο εμπόριο τα οποία απορρέουν είτε από εθνικές διατάξεις είτε από τη νομοθεσία της Ένωσης επιτρέπονται εφόσον είναι δικαιολογημένα. Συμμερίζομαι την άποψη του Βασιλείου της Δανίας ότι η επίκληση της προστασίας του καταναλωτή ως δικαιολογητικού λόγου (υπό την έννοια της αξιόπιστης πληροφόρησης σχετικά με το προϊόν) δεν πληροί το κριτήριο της καταλληλότητας, ιδίως εφόσον οι καταναλωτές των οποίων επιδιώκεται η προστασία είναι εκείνοι της εσωτερικής αγοράς. Η εξαγόμενη «ψευδοφέτα» δεν εγείρει ζητήματα παραπλάνησης των καταναλωτών της εσωτερικής αγοράς, καθώς αυτοί απουσιάζουν ακριβώς από τις αγορές τρίτων χωρών. Κατά συνέπεια, το εμπόδιο που δημιουργεί για το εμπόριο η ερμηνεία κατά την οποία ο κανονισμός 1511/2012 έχει εφαρμογή και στις εξαγωγές προϊόντων προς τρίτες χώρες δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από λόγους σχετικούς με την προστασία των καταναλωτών.

62. Ωστόσο, είμαι της γνώμης ότι η απαγόρευση της εξαγωγής προς τρίτες χώρες «ψευδοφέτας» παραγόμενης στο έδαφος της Ένωσης μπορεί να δικαιολογηθεί από λόγους που άπτονται της προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Μολονότι η Ένωση δεν μπορεί να επιβάλλει ρυθμίσεις στις αγορές τρίτων χωρών μέσω της δικής της νομοθεσίας και, συνεπώς, τα προϊόντα ΠΟΠ της Ένωσης ενδέχεται να υπόκεινται, στις αγορές αυτές, σε ανταγωνισμό με προϊόντα που φέρουν ψευδείς ενδείξεις, η διάθεση στις ίδιες αγορές προϊόντων με εξίσου ψευδείς ενδείξεις τα οποία παράγονται στην Ένωση πλήττει ακόμη περισσότερο την ανταγωνιστικότητα των αυθεντικών προϊόντων ΠΟΠ, χειροτερεύοντας τη θέση τους. Η απαγόρευση της εξαγωγής προς τρίτες χώρες τυριού με την ονομασία «φέτα Δανίας» το οποίο παράγεται στη Δανία εμπίπτει στο πεδίο της νομοθετικής εξουσίας της Ένωσης[42], κάτι που αντιθέτως δεν ισχύει, για παράδειγμα, όσον αφορά την απαγόρευση πώλησης «φέτας Ουισκόνσιν»[43] στην αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών. Εκτιμώ ότι δεν τίθεται ζήτημα παραβίασης της αρχής της αναλογικότητας αν η Ένωση «κάνει ό,τι μπορεί» προκειμένου να διασφαλίσει την ανταγωνιστική θέση των παραγωγών προϊόντων ΠΟΠ της Ένωσης. Για τον λόγο αυτόν, η έλλειψη προστασίας των προϊόντων ΠΟΠ της Ένωσης στις αγορές των τρίτων χωρών δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως επιχείρημα υπέρ της άποψης ότι η ερμηνεία του κανονισμού 1151/2012 υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή και στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες αντιβαίνει στην αρχή της αναλογικότητας, εφόσον προβάλλεται ως δικαιολογητικός λόγος η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Κατά συνέπεια, φαίνεται ότι η ερμηνεία του κανονισμού 1151/2012 υπό την έννοια ότι απαγορεύει την εξαγωγή «ψευδοφέτας» προς τρίτες χώρες θα μπορούσε να γίνει δεκτή ακόμη και εντός του ερμηνευτικού πλαισίου που εστιάζει στην απελευθέρωση του εμπορίου.

63. Με αυτά τα δεδομένα, και περνώντας πλέον στον δεύτερο λόγο, θεωρώ επίσης ότι τα ερμηνευτικό πλαίσιο που εστιάζει στην προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας εξηγεί επαρκώς τη βούληση του νομοθέτη αναφορικά με τον κανονισμό 1151/2012. Με βάση το εν λόγω ερμηνευτικό πλαίσιο, οι ΠΟΠ, ως δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, αποσκοπούν στο να εξασφαλίσουν συνθήκες ισότιμου ανταγωνισμού για τους παραγωγούς προϊόντων ΠΟΠ, σε αντάλλαγμα για την προσπάθειά τους να διατηρήσουν και να εγγυηθούν την υψηλή ποιότητα των προϊόντων τους. Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται η επιβίωση των επιχειρήσεων παραδοσιακού χαρακτήρα και διασφαλίζεται η ποικιλομορφία των προϊόντων στην αγορά.

[42] Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, το Βασίλειο της Δανίας δεν αμφισβητεί ότι η Ένωση έχει την αρμοδιότητα αυτή. Ισχυρίζεται μόνον ότι δεν την άσκησε κατά την έκδοση του κανονισμού 1151/2012.

[43] Πρόκειται για επινοημένη ονομασία.

Επομένως, η προσέγγιση αυτή λαμβάνει υπόψη, πέραν των οικονομικών, και άλλα συμφέροντα τα οποία συνδιαμορφώνουν την αντίληψη των πολιτών της Ένωσης σχετικά με το τι συνιστά καλή ποιότητα ζωής [44].

64. Ένδειξη της «βούλησης του νομοθέτη», και δη αντικειμενικώς εξακριβώσιμη κατά το δίκαιο της Ένωσης, αποτελεί η επιλογή της νομικής βάσης μιας πράξεως. Ο κανονισμός 1151/2012 εκδόθηκε επί διπλής νομικής βάσης, ήτοι του άρθρου 43, παράγραφος 2, και του άρθρου 118 ΣΛΕΕ. Αυτό καταδεικνύει ότι το σκεπτικό στο οποίο στηρίζεται ο κανονισμός είναι η βελτίωση της θέσης των παραγωγών γεωργικών προϊόντων της Ένωσης μέσω της προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας για τα προϊόντα που παράγονται με χρήση παραδοσιακών μεθόδων, οι οποίες εφαρμόζονται σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές και συνδέονται με αυτές. Στη γαλλική γλώσσα υπάρχει μια λέξη που περιγράφει την ιδιαίτερη αυτή συσχέτιση της ποιότητας των προϊόντων με τη γεωγραφική τους προέλευση –η λέξη terroir [45].

65. Από τη δεκαετία του 1970, η Ένωση έχει προχωρήσει στη θέσπιση ενός πλέγματος νομικών πράξεων που διέπουν την προστασία ορισμένων ειδών προϊόντων με ονομασίες προελεύσεως ή γεωγραφικές ενδείξεις, καθώς και τις προϋποθέσεις αναγνώρισης, προστασίας και ελέγχου των ονομασιών και των ενδείξεων αυτών [46]. Πέρα από τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα, οι πράξεις αυτές καλύπτουν τους οίνους, τα αλκοολούχα ποτά και τα αρωματισμένα αμπελοοινικά προϊόντα. Εντός του προαναφερθέντος πλέγματος ρυθμίσεων, ο κανονισμός 1151/2012 αποτελεί νομική πράξη κομβικής σημασίας [47].

66. Ο κανονισμός 1151/2012 θεσπίζει ενιαίο και αποκλειστικό καθεστώς προστασίας των ονομασιών προέλευσης και των γεωγραφικών ενδείξεων των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων [48]. Καθιερώνει συγκεκριμένη διαδικασία καταχώρισης των προϊόντων αυτών σε επίπεδο Ένωσης, ώστε να μπορούν να προστατεύονται σε κάθε κράτος μέλος [49].

67. Η ιδιαιτερότητα που παρουσιάζουν οι ΠΟΠ, καθώς και άλλες προστατευόμενες γεωγραφικές ενδείξεις οι οποίες αναγνωρίζονται ως δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας στην Ένωση, έγκειται στο ότι, σε αντίθεση προς ό,τι ισχύει για άλλα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, και ιδίως για τα σήματα [50], η έννομη προστασία τους ανατίθεται στις δημόσιες αρχές (public enforcement) και

[44] Πρβλ. Davies, G., «Free Movement, the Quality of Life and the Myth that the Court Balances Interests», σε Koutrakos, P., κ.λπ. (επιμ.), *Exceptions from EU Free Movement Law: Derogation, Justification and Proportionality*, Hart Publishing, Oxford, 2016, σ. 214.

[45] Η σύγχρονη ιδέα της προστασίας των γεωγραφικών ενδείξεων ως δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας έχει τις ρίζες της στη γαλλική έννοια του terroir, έννοιας που αναπτύχθηκε με αφορμή τους οίνους. Η έννοια αυτή διαμορφώθηκε κατά την εποχή που ακολούθησε την καταστροφή των αμπελώνων της Γαλλίας από τη φυλλοξήρα, όταν καταβάλλονταν προσπάθειες για να αποτραπούν οι απάτες στην εγχώρια αγορά οίνου. Βλ. Calboli, I., «Geographical Indications between Trade, Development, Culture, and Marketing: Framing a Fair(er) System of Protection in the Global Economy?», σε Calboli, I., και Wee Loon, N.-L. (επιμ.), *Geographical Indications at the Crossroads of Trade, Development, and Culture: Focus on Asia-Pacific*, Cambridge University Press, Cambridge, 2017, σ. 3. Βλ. επίσης, παραδείγματος χάριν, Chaisse, J., κ.λπ. (επιμ.), *Wine Law and Policy: From National Terroirs to a Global Market*, Brill Nijhoff, Leiden, 2021· Zappalaglio, A., *The Transformation of EU Geographical Indications Law: The Present, Past and Future of the Origin Link*, Routledge, London, 2021.

[46] Πρβλ. απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2017, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Αναθεωρημένη Συμφωνία της Λισσαβώνας) (C-389/15, EU:C:2017:798, σκέψη 15).

[47] Βλ. περαιτέρω, παραδείγματος χάριν, Kireeva, I., «The new European Regulation on Quality Schemes for Agricultural Products and Foodstuffs», σε McMahon, J.A., και Cardwell, M.N. (επιμ.), *Research Handbook on EU Agricultural Law*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2015, σ. 285· Nathon, N., «The Protection of Geographical Indications for Agricultural Products in the European Union», σε Sundara Rajan, M.T. (επιμ.), *The Cambridge Handbook of Intellectual Property in Central and Eastern Europe*, Cambridge University Press, Cambridge, 2019, σ. 349.

[48] Πρβλ. αποφάσεις της 8ης Σεπτεμβρίου 2009, Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521, σκέψη 114), και της 22ας Δεκεμβρίου 2010, Bayerischer Brauerbund (C-120/08, EU:C:2010:798, σκέψη 59).

[49] Πρβλ. αποφάσεις της 9ης Ιουνίου 1998, Chiciak και Fol (C-129/97 και C-130/97, EU:C:1998:274, σκέψεις 25 και 26), και της 8ης Σεπτεμβρίου 2009, Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521, σκέψη 107).

[50] Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι οι γεωγραφικές ενδείξεις και τα σήματα επιδιώκουν διαφορετικούς σκοπούς. Βλ. απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2017, The Tea Board κατά EUIPO (C-673/15 P έως C-676/15 P, EU:C:2017:702, σκέψη 62).

όχι αποκλειστικώς στους ιδιώτες (private enforcement)[51]. Αυτός είναι ο λόγος που ο κανονισμός 1151/2012 επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να λαμβάνουν μέτρα για την πρόληψη ή την παύση της αθέμιτης χρήσης ονομασιών που έχουν καταχωρισθεί ως ΠΟΠ. Η ανάθεση της υποχρέωσης προστασίας στις δημόσιες αρχές εξηγείται αν ληφθεί υπόψη το όλο σκεπτικό βάσει του οποίου αναπτύχθηκε η προστασία των ΠΟΠ στην Ένωση –καθώς θεωρούνται μέσο προστασίας και διασφάλισης δίκαιου εισοδήματος για τους παραγωγούς παραδοσιακών προϊόντων, οι οποίοι δεν θα είχαν απαραιτήτως τις γνώσεις (ή τους πόρους) ώστε να επιτύχουν την προστασία των δικαιωμάτων τους μέσω των διαδικασιών του ιδιωτικού δικαίου.

68. Το σκεπτικό αυτό δεν έχει καθολική αποδοχή και εφαρμογή. Τρίτες χώρες όπως ο Καναδάς και οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν επιλέξει τη χρήση της έννοιας των σημάτων (περιλαμβανομένων και των συλλογικών σημάτων) ως μέσο προστασίας της ποιότητας των προϊόντων[52].

69. Η εσωτερική νομοθεσία της Ένωσης δεν είναι δυνατόν να επιβάλλει ρυθμίσεις στις αγορές τρίτων χωρών προκειμένου να εξασφαλίσει το ίδιο επίπεδο προστασίας που απολαμβάνουν οι ΠΟΠ της Ένωσης στην εσωτερική αγορά. Κάτι τέτοιο είναι εφικτό μόνο μέσω διαπραγματεύσεων σε επίπεδο πολυμερές (στο πλαίσιο του ΠΟΕ ή του Παγκοσμίου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας) ή διμερές. Αυτός είναι ο λόγος που η Ένωση, στο πλαίσιο της γενικότερης πολιτικής της για την προστασία προϊόντων με βάση τη γεωγραφική προέλευση, έχει αναλάβει δράση σε διεθνές επίπεδο προκειμένου να συνάψει συμφωνίες που θα επιτυγχάνουν το υψηλότερο δυνατό επίπεδο προστασίας των γεωγραφικών ενδείξεων, περιλαμβανομένων των ΠΟΠ[53]. Η εξασφάλιση της προστασίας αυτής και στις αγορές τρίτων χωρών μνημονεύεται ρητώς και στο προοίμιο του κανονισμού 1151/2012 ως πολιτικός στόχος για την επίτευξη του οποίου η Ένωση καλείται να καταβάλλει προσπάθειες[54]. Η πολιτική αυτή αποτυπώνεται στις –κατά το μάλλον ή ήττον επιτυχημένες– διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνιών με χώρες όπως ο Καναδάς, η Κίνα, η Σιγκαπούρη ή οι Ηνωμένες Πολιτείες[55], καθώς και στις προσπάθειες που καταβάλλει η Ένωση διεθνώς σε πολυμερές επίπεδο[56].

70. Επιπλέον κίνητρο για την προσπάθεια της Ένωσης να εξασφαλίσει κατάλληλο επίπεδο προστασίας των ενωσιακών ΠΟΠ στις αγορές τρίτων χωρών αποτελεί η σημαντική πολιτιστική και οικονομική αξία που έχει η προστασία αυτή για τις τοπικές κοινότητες[57].

[51] Πρβλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. Pitruzzella στην υπόθεση Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier (C-490/19, EU:C:2020:730, σημείο 29).

[52] Για τις διαφορετικές προσεγγίσεις της Ένωσης και του Καναδά ή των Ηνωμένων Πολιτειών όσον αφορά την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων, βλ., παραδείγματος χάριν, Matthews, A., «What Outcome to Expect on Geographical Indications in the TTIP Free Trade Agreement Negotiations with the United States?», και O'Connor, B., «The Legal Protection of GIs in TTIP: Is There an Alternative to the CETA Outcome?», σε Arfini, F. (επιμ.), *Intellectual Property Rights for Geographical Indications. What is at Stake in the TTIP?*, Cambridge Scholars Publishing, Newcastle upon Tyne, 2016, σ. 1 και 19.

[53] Για έναν κατάλογο σχετικών διεθνών συμφωνιών που έχει συνάψει η Ένωση και οι οποίες προστατεύουν την ονομασία «φέτα» σε τρίτες χώρες, βλ. το μητρώο GIview, προσβάσιμο μέσω του ιστοτόπου https://ec.europa.eu.

[54] Βλ. κανονισμό 1151/2012, αιτιολογικές σκέψεις 20 και 27.

[55] Η Ένωση έχει επιτύχει την προστασία της ονομασίας «φέτα» στο πλαίσιο διαπραγμάτευσης συμφωνιών που έχει υπογράψει με τον Καναδά, την Κίνα και τη Σιγκαπούρη. Βλ. υποσημείωση 53 των παρουσών προτάσεων.

[56] Για μια λεπτομερή ανάλυση του ζητήματος, βλ., παραδείγματος χάριν, Gangjee, D.S. (επιμ.), *Research Handbook on Intellectual Property and Geographical Indications*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2016· Blakeney, M., *The Protection of Geographical Indications: Law and Practice*, 2η έκδ., Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2019.

[57] Βλ. κανονισμό (ΕΕ) 2019/1753 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2019, σχετικά με τις ενέργειες της Ένωσης μετά την προσχώρησή της στην Πράξη της Γενεύης της Συμφωνίας της Λισαβόνας για τις ονομασίες προέλευσης και τις γεωγραφικές ενδείξεις (ΕΕ 2019, L 271, σ. 1), αιτιολογική σκέψη 5.

71. Καταγράφεται λοιπόν μια σειρά πράξεων και ενεργειών της Ένωσης που συνθέτουν μια αξιόπιστη και συνεκτική πολιτική, η οποία, αφενός, στοχεύει στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο προστασίας εκείνων των ενωσιακών προϊόντων των οποίων η ποιότητα αναγνωρίζεται διά της συσχέτισής τους με συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή και, αφετέρου, μπορεί να βελτιώσει την ανταγωνιστική θέση των παραγωγών τους.

72. Η ύπαρξη μιας τέτοιας πολιτικής συνηγορεί υπέρ της ερμηνείας του κανονισμού 1151/2012 υπό την έννοια ότι στο πεδίο εφαρμογής του εμπίπτει και η απαγόρευση των εξαγωγών προϊόντων με ψευδείς ΠΟΠ προς αγορές τρίτων χωρών. Όπως επισημαίνουν η Ελληνική Δημοκρατία και η Κυπριακή Δημοκρατία, θα ήταν πράγματι παράλογο να διαπραγματεύεται η Ένωση διεθνείς συμφωνίες με τρίτες χώρες ζητώντας από αυτές να λαμβάνουν μέτρα για να αποτρέπουν την παραγωγή προϊόντων που φέρουν με αθέμιτο τρόπο καταχωρισμένες ονομασίες, και παράλληλα να ανέχεται η Ένωση την ίδια αυτή πρακτική εντός του δικού της εδάφους για δικά της προϊόντα.

73. Επιπλέον, η παρουσία παραγόμενων στην Ένωση προϊόντων με ψευδείς ΠΟΠ στις αγορές τρίτων χωρών συντείνει στο να γίνονται αντιληπτές οι ονομασίες αυτές ως γενικές. Τούτο με τη σειρά του δυσκολεύει περαιτέρω την προσπάθεια της Ένωσης να διασφαλίσει μέσω διαπραγματεύσεων την προστασία τους στις αγορές αυτές. Το άρθρο 13, παράγραφος 2, του κανονισμού 1151/2012, το οποίο προβλέπει ότι οι ΠΟΠ δεν καθίστανται γενικές, θα μπορούσε πράγματι, όπως υποστηρίζει η Κυπριακή Δημοκρατία[58], να χρησιμεύσει ως επιχείρημα προς στήριξη της άποψης ότι ο κανονισμός 1151/2012 έχει εφαρμογή στις εξαγωγές προς τρίτες χώρες.

74. Κατά συνέπεια, εντός του πλαισίου της ευρύτερης πολιτικής την οποία ακολουθεί η Ένωση με σκοπό την προστασία των ΠΟΠ, ως ειδικού τύπου δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, στην εσωτερική αγορά και στις αγορές των τρίτων χωρών, φαίνεται βάσιμη η ερμηνεία του κανονισμού 1151/2012 υπό την έννοια ότι απαγορεύει τις εξαγωγές προϊόντων που φέρουν με αθέμιτο τρόπο καταχωρισμένες ονομασίες, ακόμη και προς τρίτες χώρες στις οποίες δεν παρέχεται (ακόμη) η προστασία αυτή. Φαίνεται ότι αυτή είναι η ερμηνεία που αντανακλά τη βούληση του νομοθέτη της Ένωσης.

75. Για όλους τους προεκτεθέντες λόγους, προτείνω στο Δικαστήριο να κρίνει ότι η πρώτη αιτίαση της Επιτροπής είναι βάσιμη και ότι το Βασίλειο της Δανίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 13 του κανονισμού 1151/2012, παραλείποντας να λάβει μέτρα για την πρόληψη ή την παύση της χρήσης της ονομασίας «φέτα» για τυρί που παράγεται στη Δανία αλλά προορίζεται για εξαγωγή προς τρίτες χώρες, με τις οποίες η Ένωση δεν έχει ακόμη συνάψει διεθνείς συμφωνίες που να διασφαλίζουν την προστασία της ονομασίας αυτής.

Β. Επί της δεύτερης αιτιάσεως, περί παραβάσεως της υποχρέωσης καλόπιστης συνεργασίας

76. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το Βασίλειο της Δανίας παρέβη το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, παράγραφος 1, και με το άρθρο 4 του κανονισμού 1151/2012. Κατά την Επιτροπή, η παράβαση αυτή συνίσταται στην παράλειψη των δανικών αρχών να προλάβουν ή να σταματήσουν την παραγωγή και διάθεση απομιμήσεων φέτας στην αγορά από τους Δανούς παραγωγούς, παράλειψη η οποία θέτει σε κίνδυνο τους στόχους που ορίζονται στις προαναφερθείσες διατάξεις του κανονισμού 1151/2012. Πέραν του ισχυρισμού αυτού που διατυπώνεται στο petitum, η Επιτροπή προβάλλει, με τους λόγους και με τα αιτήματα της προσφυγής της (αλλά όχι με το petitum), έναν ακόμη ισχυρισμό. Κατά τον ισχυρισμό αυτόν, το

[58] Βλ. σημείο 43 των παρουσών προτάσεων.

Βασίλειο της Δανίας έχει επίσης διαπράξει αυτοτελή παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, υπονομεύοντας τη θέση της Ένωσης στις διεθνείς διαπραγματεύσεις που αφορούν την προστασία των καταχωρισμένων στην Ένωση ονομασιών.

77. Πρόκειται για δύο διαφορετικούς ισχυρισμούς. Κατά τη γνώμη μου, ο δεύτερος από τους ως άνω ισχυρισμούς δεν θα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, εφόσον η Επιτροπή δεν τον έχει περιλάβει στο petitum της προς το Δικαστήριο. Εντούτοις, για την περίπτωση που το Δικαστήριο αποφασίσει να αποφανθεί επί του ισχυρισμού αυτού, θα εκθέσω τη σχετική πρότασή μου.

78. Το Βασίλειο της Δανίας υποστηρίζει ότι δεν συντρέχει παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, είτε αυτοτελώς είτε σε συνδυασμό με το άρθρο 1, παράγραφος 1, και με το άρθρο 4 του κανονισμού 1151/2012, αν ληφθούν υπόψη η νομολογία του Δικαστηρίου καθώς και το γεγονός ότι οι διαφωνίες ως προς την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης δεν συνιστούν καθεαυτές παράβαση της υποχρέωσης καλόπιστης συνεργασίας κράτους μέλους.

1. Επί της προβαλλόμενης παραβάσεως του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, παράγραφος 1, και με το άρθρο 4 του κανονισμού 1151/2012

79. Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, στο οποίο αποτυπώνεται η αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προς εξασφάλιση της εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης καθώς και να εξαλείφουν τις παράνομες συνέπειες τυχόν παραβιάσεως του δικαίου της Ένωσης. Την υποχρέωση δε αυτή υπέχουν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, όλα τα όργανα του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους[59].

80. Στο πλαίσιο διαδικασιών λόγω παραβάσεως, υπάρχουν παραδείγματα υποθέσεων στις οποίες το Δικαστήριο έκρινε ότι κράτος μέλος διέπραξε παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ αυτοτελώς[60] ή και σε συνδυασμό με άλλες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης[61].

81. Ωστόσο, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η παράβαση της γενικής υποχρέωσης καλόπιστης συνεργασίας που απορρέει από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ είναι διαφορετική από την παράβαση των υποχρεώσεων που αποτελούν ειδική έκφανση της γενικής αυτής υποχρεώσεως. Επομένως, μια τέτοια παράβαση μπορεί να διαπιστώνεται μόνον εφόσον αφορά συμπεριφορές

[59] Βλ., παραδείγματος χάριν, αποφάσεις της 17ης Δεκεμβρίου 2020, Επιτροπή κατά Σλοβενίας (Αρχεία της ΕΚΤ) (C-316/19, EU:C:2020:1030, σκέψεις 119 και 124), και της 18ης Μαΐου 2021, Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, EU:C:2021:393, σκέψη 176).

[60] Βλ., παραδείγματος χάριν, αποφάσεις της 31ης Οκτωβρίου 2019, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (C-391/17, EU:C:2019:919), και της 31ης Οκτωβρίου 2019, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών (C-395/17, EU:C:2019:918). Εντούτοις, στις δύο εκείνες υποθέσεις, το Δικαστήριο έκρινε ότι η παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ συνίστατο στην άρνηση των αντίστοιχων κρατών μελών να αντισταθμίσουν την απώλεια παραδοσιακών ιδίων πόρων της Ένωσης, απώλεια που οφειλόταν σε αποφάσεις των κυβερνήσεων υπερποντίων χωρών και εδαφών για τις οποίες ήταν υπεύθυνα τα αντίστοιχα κράτη μέλη. Σε άλλη περίπτωση, το Δικαστήριο διαπίστωσε αυτοτελή παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ επειδή κράτος μέλος δεν παρέσχε στην Επιτροπή αναγκαίες πληροφορίες κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία. Βλ., παραδείγματος χάριν, αποφάσεις της 2ας Σεπτεμβρίου 2021, Επιτροπή κατά Σουηδίας (Σταθμοί επεξεργασίας λυμάτων) (C-22/20, EU:C:2021:669, σκέψη 149), και της 8ης Μαρτίου 2022, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Καταπολέμηση της απάτης που συνίσταται στη δήλωση δασμολογητέας αξίας χαμηλότερης της πραγματικής) (C-213/19, EU:C:2022:167, σκέψη 598).

[61] Κλασικό παράδειγμα αποτελεί η απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 1997, Επιτροπή κατά Γαλλίας (C-265/95, EU:C:1997:595) (γνωστή και ως «ισπανικές φράουλες», με την οποία το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η Γαλλική Δημοκρατία, παραλείποντας να λάβει όλα τα αναγκαία και αναλογικά μέτρα προκειμένου να μην εμποδίζεται από ενέργειες ιδιωτών η ελεύθερη κυκλοφορία οπωροκηπευτικών, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπείχε από τις διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας, σε συνδυασμό με το νυν άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, και από την κοινή οργάνωση των αγορών των γεωργικών προϊόντων).

διαφορετικές από εκείνες που συνιστούν παράβαση των ως άνω ειδικών υποχρεώσεων [62]. Αν η προβαλλόμενη παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ καλύπτει τις ίδιες συμπεριφορές με εκείνες τις οποίες προβαλλόμενη παράβαση ειδικότερων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, τότε αρκεί η εκτίμηση των επίμαχων συμπεριφορών υπό το πρίσμα των εν λόγω ειδικών διατάξεων [63].

82. Εν προκειμένω, θεωρώ ότι η δεύτερη αιτίαση, με την οποία προβάλλεται παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, παράγραφος 1, και με το άρθρο 4 του κανονισμού 1151/2012, έχει το ίδιο ουσιαστικά αντικείμενο και αφορά την ίδια συμπεριφορά όπως και η πρώτη αιτίαση με την οποία προβάλλεται παράβαση των ειδικών υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 13 του κανονισμού 1151/2012. Πηγάζει από την ίδια διάσταση απόψεων σχετικά με την ερμηνεία του εδαφικού πεδίου εφαρμογής του κανονισμού 1151/2012 και από την ίδια συμπεριφορά των δανικών αρχών, συνιστάμενη στην παράλειψή τους να λάβουν μέτρα για την πρόληψη ή την παύση της παραγωγής και της διάθεσης στην αγορά απομιμήσεων φέτας. Πράγματι, όπως επισημαίνει το Βασίλειο της Δανίας, ο λόγος που οι δανικές αρχές επιτρέπουν την παραγωγή και τη διάθεση στην αγορά απομιμήσεων φέτας έγκειται στην ερμηνεία την οποία υιοθετεί το Βασίλειο της Δανίας αναφορικά με το τι συνιστά αθέμιτη χρήση κατά την έννοια του άρθρου 13, παράγραφος 3, του κανονισμού 1151/2012. Κατά συνέπεια, βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου που μνημονεύθηκε στο σημείο 81 των παρουσών προτάσεων, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν είναι αναγκαίο να αποφανθεί το Δικαστήριο επί της δεύτερης αιτιάσεως.

83. Κατά τη γνώμη μου, η νομολογία του Δικαστηρίου βάσει της οποίας η διαπίστωση παραβάσεως συγκεκριμένης υποχρέωσης που απορρέει από το δίκαιο της Ένωσης δεν συνεπάγεται και παραβίαση της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας υπαγορεύεται από έναν ιδιαιτέρως σημαντικό λόγο. Ο λόγος αυτός ανάγεται στον σκοπό της διαδικασίας λόγω παραβάσεως και, γενικότερα, των διαφόρων διαδικασιών για τη δικαστική επίλυση των διαφορών. Η διαδικασία του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, διά της οποίας διαπιστώνεται η παράβαση υποχρέωσης κράτους μέλους, παρέχει τη δυνατότητα να καθοριστούν οι υποχρεώσεις των κρατών μελών, σε περίπτωση που υπάρχει διάσταση απόψεων ως προς την ερμηνεία του ίδιου κανόνα δικαίου. Σε τέτοιες περιπτώσεις διαφωνίας σχετικής με την έννοια ενός κανόνα δικαίου, στις οποίες η μεν Επιτροπή προκρίνει μία ερμηνεία, το δε κράτος μέλος μία άλλη, η διαδικασία λόγω παραβάσεως παρέχει στο Δικαστήριο την εξουσία να επιλύσει την ερμηνευτική αυτή διαφορά. Τούτο αναγνωρίζεται και από τη νομολογία [64].

84. Κατά συνέπεια, συμμερίζομαι τα επιχειρήματα που προβάλλει το Βασίλειο της Δανίας υποστηρίζοντας ότι δεν μπορεί να διαπιστωθεί παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ για τον λόγο ότι το εμπλεκόμενο κράτος μέλος διαφωνεί με την Επιτροπή ως προς την ερμηνεία διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, όπως εν προκειμένω. Το γεγονός ότι κράτος μέλος ερμηνεύει το δίκαιο της Ένωσης με διαφορετικό τρόπο απ' ό,τι η Επιτροπή δεν συνιστά, αυτό καθαυτό, παραβίαση της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας εκ μέρους του εν λόγω κράτους μέλους.

85. Πράγματι, αν γινόταν δεκτό κάτι τέτοιο θα ενείχε κινδύνους, καθώς θα ήταν πιθανό να καταλήξει στο να μην υποβάλλονται στην κρίση του Δικαστηρίου διαφορές σχετικές με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης. Διαφωνίες για το τι σημαίνει ο νόμος ανακύπτουν σε κάθε

[62] Βλ., παραδείγματος χάριν, αποφάσεις της 15ης Νοεμβρίου 2005, Επιτροπή κατά Δανίας (C-392/02, EU:C:2005:683, σκέψη 69), και της 17ης Δεκεμβρίου 2020, Επιτροπή κατά Σλοβενίας (Αρχεία της ΕΚΤ) (C-316/19, EU:C:2020:1030, σκέψη 121).

[63] Βλ., παραδείγματος χάριν, αποφάσεις της 30ής Μαΐου 2006, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (C-459/03, EU:C:2006:345, σκέψεις 168 έως 182), και της 17ης Δεκεμβρίου 2020, Επιτροπή κατά Σλοβενίας (Αρχεία της ΕΚΤ) (C-316/19, EU:C:2020:1030, σκέψεις 122 έως 129).

[64] Βλ., παραδείγματος χάριν, αποφάσεις της 14ης Δεκεμβρίου 1971, Επιτροπή κατά Γαλλίας (7/71, EU:C:1971:121, σκέψη 49), και της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Γερμανίας (C-525/12, EU:C:2014:2202, σκέψη 24).

έννομη τάξη. Στις έννομες τάξεις που βασίζονται στο κράτος δικαίου, οι διαφορές αυτές επιλύονται διά της ανάθεσης στον δικαστή της εξουσίας να αποσαφηνίσει την έννοια του νόμου. Αν κρινόταν ότι η διαφορετική ερμηνεία του νόμου από κράτος μέλος συνιστά παράβαση της υποχρέωσης καλόπιστης συνεργασίας, αυτό θα ήταν αντίθετο προς την προσπάθεια να διασφαλιστεί η επίλυση τέτοιων διαφορών μέσω της προσφυγής σε ένδικες διαδικασίες. Στις φιλελεύθερες δημοκρατίες, η έννοια του νόμου πρέπει να μπορεί να αμφισβητηθεί και ο διάδικος του οποίου η ερμηνεία δεν γίνεται δεκτή από τον δικαστή δεν μπορεί να θεωρείται ότι προσβάλλει την έννομη τάξη, για τον λόγο και μόνον ότι «δεν είχε δίκιο». Η κατάσταση θα διέφερε αν το κράτος μέλος συνέχιζε, μετά την κρίση του Δικαστηρίου επί της ορθής ερμηνείας του νόμου, να τον εφαρμόζει αντίθετα προς την αυθεντική αυτή ερμηνεία.

86. Υπενθυμίζεται επ' αυτού ότι η διαφορά που ανέκυψε στην υπό κρίση υπόθεση ανάγεται, κατ' ουσίαν, σε διαφωνία μεταξύ της Επιτροπής και του Βασιλείου της Δανίας σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 13 του κανονισμού 1151/2012. Η διαφωνία έγκειται στο αν ο συγκεκριμένος κανονισμός μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι έχει εφαρμογή σε προϊόντα που προορίζονται για εξαγωγή προς τρίτες χώρες. Πέραν του διαφιλονικούμενου αυτού σημείου σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού 1151/2012, οι δανικές αρχές επισήμαναν στο Δικαστήριο (και η Επιτροπή δεν το αμφισβήτησε) ότι λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα εφαρμογής του νόμου όσον αφορά την εσωτερική αγορά. Δεν λαμβάνουν τέτοια μέτρα μόνο σε περιπτώσεις εξαγωγών προς τρίτες χώρες (εφόσον δεν έχει συναφθεί σχετική διεθνής συμφωνία της εκάστοτε τρίτης χώρας με την Ένωση), διότι θεωρούν ότι οι εξαγωγές αυτές δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του κανονισμού 1151/2012. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η διαφορετική ερμηνεία του κανονισμού από το Βασίλειο της Δανίας δεν συνιστά καθαυτή συμπεριφορά που στοιχειοθετεί παραβίαση της αρχής της καλόπιστης συνεργασίας, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ.

87. Θα μπορούσε να προστεθεί ακόμη ότι οι περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως δεν είναι συγκρίσιμες με εκείνες της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 19ης Φεβρουαρίου 1991, Επιτροπή κατά Βελγίου[65], την οποία επικαλείται η Επιτροπή. Στην υπόθεση εκείνη, η αιτίαση αφορούσε την άρνηση του κράτους μέλους να διαβιβάσει πληροφορίες στην Επιτροπή, το δε κράτος μέλος δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του παρά μόνον υπό την άμεση απειλή ασκήσεως προσφυγής λόγω παραβάσεως, ενώ εν συνεχεία τις παρέβη εκ νέου όταν η απειλή αυτή φάνηκε να απομακρύνεται. Εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι το Βασίλειο της Δανίας προέβη σε τέτοιου είδους εσκεμμένες πράξεις ή παραλείψεις.

88. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η αιτίαση ότι το Βασίλειο της Δανίας παρέβη το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, διότι με τις πράξεις του δεν συνέβαλε στην εκπλήρωση των στόχων του κανονισμού 1151/2012, τον οποίο ερμηνεύει διαφορετικά.

2. Επί της προβαλλόμενης αυτοτελούς παραβάσεως του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ

89. Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης ότι το Βασίλειο της Δανίας παρέβη το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ αποδυναμώνοντας τη θέση της Ένωσης στις διεθνείς διαπραγματεύσεις σχετικά με την προστασία των καταχωρισμένων ονομασιών.

[65] C-374/89 (EU:C:1991:60, σκέψεις 12 έως 16).

90. Από την άποψη αυτή, όπως επισημαίνει η θεωρία[66], η υποχρέωση καλόπιστης συνεργασίας έχει πράγματι ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο των εξωτερικών σχέσεων της Ένωσης.

91. Τούτο αντικατοπτρίζεται εξάλλου και σε διάφορες αποφάσεις του Δικαστηρίου που έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο διαδικασιών λόγω παραβάσεως.

92. Για παράδειγμα, στην απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2009, Επιτροπή κατά Ελλάδας[67], το Δικαστήριο έκρινε ότι η Ελληνική Δημοκρατία, υποβάλλοντας σε διεθνή οργανισμό πρόταση που έθεσε σε κίνηση διαδικασία η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει στη θέσπιση νέων κανόνων ικανών να επηρεάσουν τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, ενήργησε ατομικά σε τομέα που εμπίπτει στην αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα της Ένωσης και, ως εκ τούτου, παρέβη τις υποχρεώσεις τις οποίες υπείχε από το δίκαιο της Ένωσης, περιλαμβανομένου του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ.

93. Στην απόφαση της 20ής Απριλίου 2010, Επιτροπή κατά Σουηδίας[68], το Δικαστήριο έκρινε ότι το Βασίλειο της Σουηδίας, προτείνοντας μονομερώς την εγγραφή συγκεκριμένης χημικής ουσίας στο παράρτημα διεθνούς συμφωνίας, σε τομέα συντρέχουσας αρμοδιότητας, παρέβη το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το κράτος μέλος παρεξέκλινε από την κοινή στρατηγική που είχε αποφασιστεί στο πλαίσιο του Συμβουλίου και η ενέργειά του αυτή είχε συνέπειες για την Ένωση.

94. Περαιτέρω, στην απόφαση της 27ης Μαρτίου 2019, Επιτροπή κατά Γερμανίας[69], το Δικαστήριο έκρινε ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, καταψηφίζοντας τη θέση της Ένωσης όπως είχε διατυπωθεί σε απόφαση της τελευταίας και αντιτασσόμενη δημοσίως στην εν λόγω θέση καθώς και στις εκεί προβλεπόμενες ρυθμίσεις για την άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπείχε από την ως άνω απόφαση της Ένωσης και από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ. Ειδικότερα, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, με τη συμπεριφορά του, το κράτος μέλος διαφοροποιήθηκε από τη θέση της Ένωσης όπως καθορίστηκε με την επίμαχη απόφαση και η συμπεριφορά του αυτή ενείχε τον κίνδυνο να αποδυναμώσει τη διαπραγματευτική θέση της Ένωσης εντός του πλαισίου της οικείας διεθνούς συμβάσεως.

95. Εν προκειμένω, ωστόσο, δεν υποβλήθηκαν στην κρίση του Δικαστηρίου στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι το Βασίλειο της Δανίας επιχείρησε να υπονομεύσει τις διαπραγματεύσεις που διεξάγει η Ένωση για την προστασία των καταχωρισμένων ονομασιών σε διεθνές (πολυμερές ή διμερές) επίπεδο. Η νομολογία του Δικαστηρίου η οποία μνημονεύθηκε στα σημεία 92 έως 94 των παρουσών προτάσεων διαφέρει από την υπό κρίση υπόθεση. Τούτο διότι δεν αποδείχθηκε ότι το Βασίλειο της Δανίας έχει αναλάβει, στη διεθνή σκηνή ή στο πλαίσιο διεθνών διαπραγματεύσεων, οποιασδήποτε μορφής δράση η οποία να αντιτίθεται σε συμφωνημένη θέση της Ένωσης.

96. Για τους ανωτέρω λόγους, η δεύτερη αιτίαση της Επιτροπής πρέπει να απορριφθεί.

66 Βλ., παραδείγματος χάριν, De Baere, G., και Roes, T., «EU loyalty as good faith», *International & Comparative Law Quarterly*, τόμος 64, 2015, σ. 829· Cremona, M. (επιμ.), *Structural Principles in EU External Relations Law*, Hart Publishing, Oxford, 2018· Van Elsuwege, P., «The Duty of Sincere Cooperation and Its Implications for Autonomous Member State Action in the Field of External Relations», σε Varju, M. (επιμ.), *Between Compliance and Particularism: Member State Interests and European Union Law*, Springer, Cham, 2019, σ. 283· Eckes, C., «Disciplining Member States: EU Loyalty in External Relations», *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, τόμος 22, 2020, σ. 85.

67 C-45/07 (EU:C:2009:81).

68 C-246/07 (EU:C:2010:203).

69 C-620/16 (EU:C:2019:256).

VI. Επί των δικαστικών εξόδων

97. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Εντούτοις, κατά το άρθρο 138, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, του Κανονισμού, σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων, κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδά του. Επομένως, εφόσον η Επιτροπή και το Βασίλειο της Δανίας ηττήθηκαν εν μέρει, θα πρέπει να φέρουν και η μεν και το δε τα δικαστικά έξοδά τους.

98. Επιπλέον, κατά το άρθρο 140, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, τα κράτη μέλη που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά τους έξοδα. Κατά συνέπεια, η Ελληνική Δημοκρατία και η Κυπριακή Δημοκρατία θα πρέπει να φέρουν τα δικά τους δικαστικά έξοδα.

VII. Πρόταση

99. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο:

1. να διαπιστώσει ότι το Βασίλειο της Δανίας, παραλείποντας να λάβει μέτρα για την πρόληψη ή την παύση της χρήσης της καταχωρισμένης ονομασίας «φέτα» από Δανούς παραγωγούς σε σχέση με τυρί που προορίζεται για εξαγωγή προς τρίτες χώρες, παρέβη τις υποχρεώσεις τις οποίες υπέχει από το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΕ) 1151/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2012, για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων·

2. να απορρίψει την προσφυγή κατά τα λοιπά·

3. να αποφασίσει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Βασίλειο της Δανίας φέρουν τα δικά τους δικαστικά έξοδα· και

4. να αποφασίσει ότι η Ελληνική Δημοκρατία και η Κυπριακή Δημοκρατία φέρουν τα δικά τους δικαστικά έξοδα.